БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой
ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 209 (6644)
ОКТЯБРИИН 11
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ХҮДӨӨ АЖАХЫДА ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ДҮРШЭЛЫЕ ҮРГЭНӨӨР ХЭРЭГЛЭЕ!

Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство манай ороной хүдөө ажахые эрид ехээр дэбжэзжэ, ойрын хоёр—гурбан жэлэй туршада хүн зондо хэрэгтэй эдеэ хоолой зүйлнүүдые ба промышленностьда хэрэгтэй түүхэй эдүүдые элбэг дэлбэг болгохо зорилго советскэ арадай урда табиба. Энэ тон шухала удхашанартай зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхэ бүхы арга боломжонууд манай орон дотор бии гээшэ. Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр байгуулагдаһан колхозно байгуулалта өөрынгөө барагдашагүй ехэ хүсые харуулаа, үмсэ таряашадай жэжэ ажахыһаа ба томо капиталистическэ үйлэдбэриһөө булюу һайн байһанаа гэршэлэн баримталаа.

Хүдөө ажахын наукын туйлалтануудые ба түрүүшүүлэй дүй дүршэлые ажал хүдэлмэридөө үргэнөөр хэрэглэжэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлдэг түрүү колхозууд, совхозууд болон МТС-үүд механизированнэ томо социалистическэ ажахын булюу хүсэтэй байһаниие илангаяа тодоор харуулна. Манай республикын аймаг бүхэндэ тиимэ түрүү колхозууд бии гээшэ. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай Ноёхоной сомоной Маленковой нэрэмжэтэ колхоз ниитын ажахые амжалтатайгаар хүгжөөжэ байна. Энэ колхоздо һүүлэй жэлнүүдтэ малай ашаг шэмэ үгэлгэ, хүдөө ажахын культурануудай ургаса нилээд дээшэлээ, колхозой ба колхознигуудай олзо доход ургаа.

Хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абадаг баян дүй дүршэлтэй болоһон түрүүшүүл манай республика дотор яһала олон. Суута һаалишад Ц. Г. Хайдапова ба Д. Д. Цырендоржиева, баян ургасын мастернууд Социалистическэ Ажалай Герой С. К. Киселев ба Е. Г. Орлова, хонишод Б. Сахьяев ба Ц. Цыбанжапова, луговодууд А. И. Батышев ба Р. Д. Санжанов болон бусад олон новаторнууд ажал хүдэлмэридөө наукын туйлалтануудые хэрэглэхын түлөө, эдэбхи үүсхэл гаргажа, шэнэ түрүү арга методуудые хэрэглэхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр оролдоһоной ашаар ехэ амжалтануудые туйлаба.

Эдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл ехэ үнэтэй байна. Илангаяа мүнөө үедэ хүдөө ажахые эрид дэбжээхэ зорилгые партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй табяад байхада, энэ дүй дүршэл онсо ехэ удхашанартай.

Гэбэшье, наукын ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые хүдөө ажахыда хэрэглэхэ хэрэг хангалтагүй муу байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглээ.

Хүдөө ажахын пропагандые, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үйлэдбэридэ хэрэглэхэ ябадалые тоодоггүй баримтанууд манай республика дотор али олоор үзэгдэнэ. Республикын Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгые хүдөө ажахын пропагандын управленидэ бүримүһэн даалгажархёод һуудаг байгаа. Тэдэнэр энэ хэрэгые үдэр бүри, тодорхойгоор хүтэлбэрилхын ба түрүүшүүлэй дүй дүршэлые хүдөө ажахыда хэрэглэхын түлөө бодотоор тэмсэхын орондо, юрэнхы заабаринуудаар хизаарладаг һэн. Тиихэдэ министерствын хүдөө ажахын пропагандын управлени (тэрэнэй начальник нүхэр Еланов) өөрынгөө уялгые тон хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Энэ управлени хадаа түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ бодото центр болоогүй байһаар. Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые харуулһан брошюранууд, плакадууд болон листовконууд тон дутамагаар гаргагдана.

Хүдөө ажахын асуудалнуудаар лекционно пропаганда муугаар габигданхай гээшэ. Политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ обществын Бурят-Монголой отделени (тэрэнэй харюусалгата секретарь нүхэр С. Бадмацыренов) ба лекционно бюро (тэрэнэй директор нүхэр К. Маланов) агробиологическа наукын туйлалтануудые, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ хэрэгые хүсэд тооногүй, колхознигууд болон механизаторнуудай дунда лекцинүүдые саг үргэлжэ эмхидхэнэгүй.

Хүдөө ажахын пропаганда, наукын туйлалтануудые ба түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үйлэдбэридэ хэрэглэхэ хэрэг аймагуудай партийна ба советскэ органуудай зүгһөө колхозууд болон МТС-үүдые хүтэлбэрилгын таһаршагүй шухала хубинь болоогүй байһаар. Эгээл тиимэһээ түрүүшүүлэй дүй дүршэл саг соогоо дэмжэгдэдэггүй ба шэнжэлэгдэдэггүй, эрид шуудаар ба үргэнөөр хэрэглэгдэдэггүй гээшэ. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай колхозуудта түрүү һаалишад ба луговодууд олон бии. Теэд партиин Сэлэнгын айком ба аймгүйсэдком тэдэнэй дүй дүршэлые саг үргэлжэ, оролдосотойгоор дэлгэрүүлхын түлөө тэмсэнэгүй. Хэрбээ суута луговодууд А. И. Батышев ба Р. Д. Санжанов тэгшэдэй методээр сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриие ябуулаа һаа, колхозууд адуу малдаа хүрэхэ үбһэ тэжээл абажа шадаха һэн. Теэд мүнөө аймагай колхозууд үбһэ хуряаха түсэбэйнгөө хахадыешье дүүргээгүй байна.

Республикын колхозуудта хартаабхын ба овощиин баян ургаса ургуулха шалгагдамал квадратно-гнездовой метод тон удаанаар хэрэглэгдэнэ. Энэ талаар илангаяа Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын нобшо хүдэлмэриие тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

КПСС-эй Центральна Комитедэй сентябрьска Пленум хадаа хүдөө ажахын пропагандые, наукын болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгые тоохогүй ябадал болюулха эрилтэ хэбэ. Хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ гээшэ түбхын түрүүндэ түрүү дүй дүршэлые, наукын туйлалтануудые шэнжэлэн шудалха, ниитэлэн согсолхо ба дэлгэрүүлэн тарааха хэрэг болоно. Тиимэһээ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гээшэ хүдөө ажахые хүтэлбэрилгын таһаршагүй шухала хуби болохо ёһотой.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхын тула элдэб бүхы арганууд хэрэглэгдэхэ ёһотой. Энээнэй тула аймагуудай хүдөө ажахын выставкэнүүдые ашаглаха, түрүү колхозууд болон новаторнуудай ажалтай танилсаха экскурси эмхидхэхэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, тракторна ба таряанажалай бригадануудай бригадирнуудтай, колхознигуудай семинарнуудые үнгэргэхэ, түрүүшүүлэй лекци болон хөөрөө эмхидхэхэ шухала. Агрозоотехническэ гурбан жэлэй курсанууд хадаа наукын туйлалтануудые ба түрүүшүүлэй дүй дүршэлые ажал дээрээ хэрэглэхэ дадал колхознигуудта олгохо зорилготой.

Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство, номой хэблэл хадаа түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай номуудые, гоё һайхан плакадуудые ба листовконуудые олоор гаргадаг болохо ёһотой. Тэрэшэлэн лекционно пропагандые һайжаруулха шухала.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые ба наукын туйлалтануудые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, үйлэдбэридэ үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ хүдөө ажахые эрид дэбжээхэ тон хүсэтэ зэбсэг мүн. Энэ хэрэгые партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд үдэр бүри, тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ зорилготой.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Академик Г. М. Кржижановскиие Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Академик Г. М. Кржижановскиин инженернэ ба научна ажал ябуулгын эхилһээр 50 жэлэй ой гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, СССР-эй арадай ажахые электрификацилга хүгжөөхэ хэрэгтэ тэрэнэй элитэ ехэ габьяатай байһыень ба энергетикын талаар үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилһыень тэмдэглэн **Кржижановский** Глеб Максимилиановичые **Ленинэй** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1953 оной октябриин 8.

Латвийска ССР. Рижскэ трубомеханическа завод «П-12» гэжэ шорой тээдэг машинануудые олоор бүтээдэг боложо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаралгын цехтэ. Слесарьнуүд-хабсарагшадай бригадир П. Г. Игнатович (зүүн гарһаа), хиналтын мастер И. И. Шапков бэлэн болоһон машинануудые эльгээхынгээ урда тээ шалган хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Түрэл орон доторнай

Заполяриин түмэрзамшад ажалай вахтада жагсаба

Мурманскын электровозно депогой коллектив Агуухэ Октябриин 36-дахи жэлэй ойе эрхимээр угтахын тулада бэлэдхэл хэжэ байна. Хүндэ ашаанай поезднуудые локомотивна бригаданууд түргэнөөр ябуулна.

Машинист Е. Суринов үсэгэлдэр амжалтатай рейс хэбэ. Нормоһоо 500 тонно үлүү ашаатай поездые Мурманскһаа Имандра хүрэтэр тэрэ асарба. Энэ стахановец локомотивайнгаа ашаглалгын хэм хэмжүүрнүүдые бултыень үлүүлэн дүүргэбэ. Машинист И. Ивановой бригада Октябриин урда тээхи ажалай вахтада жагсаһанһаа хойшо ехэнүүд амжалтануудые туйлана. Нормоһоо 1100 тонно үлүү ашаатай поездые һаяхан энэ бригада Имандра станциһаа Мурманск асарба.

Октябрь соо Мурманскын депогой электровозно бригаданууд хүндэ ашаатай поезднуудые жолоодон, нормоһоо гадуур иимэ хэмжээнэй ашаа шэрэбэ. Тэрэ ашаае шэрэхын тулада үдэр бүри нэгэ хүсэдөөр ашаалагдаһан состав бүридхэгдэхэ ёһотой байгаа.

(ТАСС).

Гоё һайхан гуталнуудые олоор гаргана

Жэлэй эхинһээ хойшо «Парижская коммуна» гэжэ московско гуталай фабрикын коллектив түсэбһөө гадуур 180 мянган пар гутал гаргаба. Октябрьска һайндэрэй урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, продукциин шанар дээшэлүүлхэ ба намар үбэлэй үедэ үмдэхэ гутал оёжо гаргалга ехэдхэхын түлөө бүхы цехүүдэй хүдэлмэришэд тэмсэлээ шангадхана. Туфли оёдог гурбадахи цехын мастер Савельевагай участогай коллектив шэнэ гуримаар һара соо ажаллаад байхадаа элитэ амжалтануудые туйлаба. Августынхитай сасуулбал сентябрьда эсхэлгээр голодһо гаргалга 63 процентээр доошолуулагдаһан байна. Эсхэлгээр голодһо гаргалга бусад цехүүдтэ 15—20 процентээр доошоо оробо.

Фабрика хадаа үбэлэй үедэ үмдэхэ гутал оёжо гаргалгые ехэ болгоно. 1-дэхи цех эхэнэрэй үндэр ба үндэршэг каблугтай модельнэ туфли оёдог болобо. Модельнэ туфельнүүдэй сарагуудые велюр ба замшаар, эдэ материалнуудые зүйжэ бүтээдэг юм. Иимэ гутал мянган паар хүрэтэр үдэр соо гаргагдана. Эхэнэрнүүдэй үмдэхэ дулаан дотортой ба үнэтэй арһан хүбөөтэй ботинкануудые рантова нэгэдэхи цех оёжо гаргадаг болобо.

Нэгэдэхи сортын гутал октябрь соо түсэбһөө гурбан процент олоор гаргаха, зургаан шэнэ модель үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, комплексноор алмагдаһан түүхэй эд ба материалнуудһаа 20 мянганһаа доошо бэшэ паар гутал оёжо гаргаха гэжэ коллектив шиидхэбэ.

Шэнэ магазинууд олоор нээгдэнэ

КИЕВ. (ТАСС). Киевскэ областиин Барышевка гэжэ районно центртэ универсальна шэнэ магазин нээгдэбэ. Тэрэ магазин наймаа хэхэ уужам, һаруул залтай юм.

Украинын тосхонуудта худалдаа наймаанай газарнууд түргэнөөр олошоржо байна. Запорожско областиин Ехэ Белозерско, Ровенскэ областиин Степань, Волынска областиин Локачи, Каменец-Подольско областиин Старая Синява гэжэ районно центрнүүдтэ, мүн бусад 10 тосхонуудта универсальна шэнэ магазинууд энэ жэлдэ нээгдэбэ. 126 тосхонуудта сельмагууд баригданхай. Эд хэрэглэгшэдтэ үлэмжэ зохид байха ябадал хараалһан 200 гаран худалдаа наймаанай предприятинууд ашаглалгада оруулагдаа, 645 тиимэ предприятинууд мүнөө баригдажа байна.

Украинын тосхонуудта тусхай магазинуудые байгуулалгада ехэ анхарал табигдана. Хубсаһа, гутал, амһарта ба бусад товарнууд тусгаар тааруулан баригдаһан 300 байранууд соо һүүлэй жэлдэ худалдагдана. Универсальна ба тусхай магазинуудай хоёр дабхар байшангууд хүдөөгэй дүрбэн һуурин газарнуудта республика соо анха түрүүнээ энэ жэлдэ баригдажа байна.

Тайгын районой ажалшадта шэнэ гэрнүүд баригдана

ИМАН. (Приморско хизаар). (ТАСС). Тайгын Калининска районой тосхонуудта, мүн тэрэнэй центр Иман городто байрын ба культурна ажаһуудалай барилгын далайса үргэдэжэ байна. Иманска модоной заводой хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай бүлэнэр мүнөөдэр квартирануудые абаба. Энэ тосхон городой захада байгуулагдажа эхилһээр нэгэ жэл болоо. Аятай зохидоор баригдаһан хоёр квартиратай олон арбаад гэрнүүд мүнөө эндэ бии болоо, тэдэнэй олонхинь эзэлэгдэнхэй.

Модо урадхуулагшадай тосхоной барилга Китай-город гэжэ тосхондо нэгэ жэлэй урда тээ эхилһэн байна. Мүнөө эндэ 42 гэр баригданхай. Тэдээн соо таби гаран бүлэнэр ажаһууна. Магазин, пекарни, һургуули тэрэ тосхондо бии.

Вагутон гэжэ тосхондо олон арбаад хоёр дабхар гэр баригдаба. Паровой түлилгэтэй, электричествотэй, радиотой аятайгаар баригдаһан квартиранууд соо модо бэлэдхэгдэгшэдэй ба баригшадай бүлэнэр байдаг юм. Клуб, библиотекэ, амбулатори, столово, хэдэн магазинууд, дунда һургуули энэ тосхондо баригдаһан байна.

Ой тайгын шэнжэ түхэл хубилна. Олон тоото байрын гэрнүүдтэй культурно-ажаһуудалай элдэб эмхи зургаануудтай модошодой тосхонууд Иманска леспромхозой модо бэлэдхэлэй участогууд дээрэ баригдажа байдаг.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР

Октябриин урда тээхи мүрысөөн

Түрүүлһэн экипаж

Ажалшадай материальна ба культурна ажабайдалые ойрын хоёр—гурбан жэл соо эрид һайжаруулха талаар парти ба правительствын хараалһан ехэ хэмжээ-ябуулганuудаар зоригжоһон Сэлэнгын уһанзамшад улам эршэмтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр уһан замаар ашаа шэрэлгые түргэдхэхын түлөө эрид тэмсэнэ.

Эндэхи уһанзамшад Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ ороод, түрүүшынгээ амжалтануудые туйлажа байна. Уһан замаар ашаа шэрэхэ сентябрь һарын түсэб 137 процент, грунтовой харгыгаар пристань хүрэтэр ашаа шэрэхэ түсэб 251 процент дүүргэгдөө. «Леваневский» пароходой команда ашаа шэрэхэ навигационно түсэбөө болзорһоонь үрид дүүргээд, мүнөө түсэбһөө гадуур ашаа шэрэжэ байна.

Тус пароходой капитан М. Сахаровский, парторганизациинь секретарь К. Лохов гэгшэд коллективэйнгээ дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэжэ, ниитэ-политическэ хүдэлмэри үндэр хэмжээндэ табинхай. Энээнэй ашаар энэ коллектив навигациин эхилһэнһээ хойшо һара бүриингөө даалгабариие хододоо үлүүлэн дүүргэжэ ябана. Гадна, тус пароходой экипаж хүдэлмэриин энэ сезон соо 45 мянга 600 түхэригэй түлишэ ба түрхихэ материалнуудые алмаба.

Мүнөө тэдэнэр Эхэ орон доторнай үргэнөөр дэлгэржэ байгаа Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ оролсоходоо навигационно түсэбһөө гадуур 250 мянган тонно-километр хэжэ, ноябриин 7-ной һайндэрые угтаха гэһэн уялга абанхай. Пароходой машинистын нэгэдэхи туһалагша нүхэр Черных, тоһодогшо Конаплин, ахалагша кочегар Порядин, штурман Сороковиков болон бусад суднынгаа машиные һайнаар харууһалан, ямаршье һаадгүйгөөр хүдэлмэрилхэ услови байгуулна.

Л. Бондаренко.

Шанар һайнтай продукци гаргана

Республикымнай промышленна предприятинуудай коллективүүдэй хоорондо үргэнөөр дэлгэрһэн Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ Кяхтын аймагай промкомбинадай коллектив эдэбхитэйгээр оролсонхой. Тус комбинадай хирпиисын цех гурбадахи кварталайнгаа түсэб 20 процентээр үлүүлжэ, 280 мянган хирпиисэ түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилөө.

Комбинадай дархашуул һүүлэй үедэ бүтээн гаргадаг мебелиингээ шанарые эрид һайжаруулба. Аймагай ажалшад тэдэнииень тэрэ дарыдань худалдан абана. Комбинадай дирекци мебель үшөө гоё һайханаар үйлэдбэрилхын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Бургааһаар гүрэжэ стулнуудые, креслэнүүдые, үхибүүдэй үлгы хэдэг мастернууд Мелентьев, Тимофеева, Немечинов болон бусад ажалайнгаа бүтээсээр, эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилдэгөөрөө шалгаржа ябана. Хүндэлэлэй доска дээрэ тэдэнэй нэрэ декада бүхэндэ бэшэгдэдэг болонхой. Комбинадай үйлэдбэрилһэн мебель, хирпиисэ болон хюрөөдэгдэһэн материалнуудые аймагай колхозууд ба МТС-үүд ехээр худалдан абана.

Б. Гармаев.

Графигһаа түрүүлнэ

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 36 жэлэй ойн хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсагшадай тоо республикын паровозниггуудай дунда үдэр бүри олошорно. Арадай ажахыда зорюулагдаһан олон мянган тонно элдэб ашаае абаашагдаха газартань саг соонь хүргэхын түлөө түмэрзамшад шангаар тэмсэжэ байна.

Тэдэнэй тоодо Улан-Удын депогой хүндэ ашаатай поезднуудые жолоододог паровозно машинистнууд октябриин түрүүшын долоон үдэртэ 80 мянга гаран тонно ашаа нормоһоо гадуур шэрэһэн байна. Машинистнууд нүхэд Филопов, Тихомиров, Налётов гэгшэд шэнгүүрээрээ нормоһоо хоёр дахин ехэ ашаа тээһэн поезднуудые графигай ёһоор жолоодон, социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Хүндэ ашаатай поезд шэрэдэг паровозно машинист нүхэр Холин һаяхан Улан-Удэ станциһаа Петровский-завод станци хүрэтэр паровозоо жолоодоходоо, графигһаа 20 минутаар түрүүлэн ерээ. Габшагай ажалай иимэ жэшээнүүд паровозниггуудай дунда олошоржо байна.

Г. Бадмаев.

Хэрээһэлүүлэн тариһан газарһаа һайн таряа абаба

Орооһото культурануудай ургаса дээшэлүүлхэ шухала аргануудай нэгэн хадаа хэрээһэлүүлһэн тарилга болоно. Бичурын аймагай «В защиту мира» колхоз «Альбидум 3700» гэжэ сортын шэниисэ 36 гектар газарта хэрээһэлүүлэн тариһан байгаа. Тиин энэ участогай га бүриһөө 18—20 центнер, зарим газарһаань 20—22 центнер ургаса абтаа. Энэ хадаа шэнэ метод хэрэглэжэ, хэрээһэлүүлэн ба парые хабар лахин хахалангүй тариһанай ашаар туйлагдаа.

И. Ашироз.

МТС-тэ хүдэлмэрилхэеэ гараба

«СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые Улан-Удын паровозно депогой подъёмочно-заһабарилгын цехын хүдэлмэришэд, инженернүүд ба техникүүд шудалаа. Тус тогтоолые уншаад байхадаа техник Василий Семенов машинно-тракторна станцида ошожо хүдэлмэрилхэ гэжэ шиидэбэ.

—Минии эрдэм мэргэжэл тэндэшье хэрэглэгдэхэ байна, —гэжэ Василий Семенов хэлэнэ.—Парти, правительствын хараалһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ бодото ажалаараа туһалан, энэ шухала хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулхамни.

Өөрынгөө энэ шиидхэбэри тухай комсомольско организациин секретарь Глеб Елисеевтэ хэлэһэн байгаа.

—Энэ эрмэлзэлгыешни би ехэтэ һайшаанаб. МТС ошыыдаа. Энээнһээ хойшодоо шинии хэрэг энэ шухала участогта гээшэ,—гэжэ комсорг харюусаа.

Тэрэнэй хүсэл эрмэлзэлгэ мүн республикын Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ һайшаагдаа. Мүнөө Василий Семенов Хамнигадайн МТС-тэ участково механигаар хүдэлмэрилхэеэ ошохо болобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Семенов.

В. Шитиковэй фото.

Советскэ гүрэн—коммунизмын түлөө тэмсэлэй гол зэбсэг мүн

Агуухэ Октябрьска Социалистическэ революци манай орон дотор гүрэнэй шэнэ байгуулалта тогтооһон юм. Социалистическэ байгуулалтын тогтоогдоһонһоо хойшо үргэн ниитэ зон гүрэнэй засаг түрын хэрэгтэ тон үргэнөөр хабаадалсана. Советскэ гүрэн хадаа коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ манай арад зоной гол шухала зэбсэгынь мүн. Гүрэнөө бүхэжүүлхын түлөө манай Коммунистическэ парти саг үргэлжэ оролдожо байна.

Манай парти хадаа советскэ гүрэнние һуладуулха ба унагааха һанаатай байһан марксизмын дайсадай хорото муухай теорние хяа бута сохиһон байна. Капиталистическэ хүреэлэлтын байһааршье байтар социализм байгуулжа болохо юм, революциин илаһан социалистическэ орон өөрынгөө гүрэн түрын байдалые һуладхахагүй, харин бүхы хэмжээгээр шангадхаха ёһотой гэһэн үзэл бодолые манай парти дэбжүүлээд, үндэһэлжэ баримталһан байна. Капиталистическэ хүреэлэлтын үлөө һаань, коммунизмын үедэшье гүрэн үлэхэ ушартай болоно гэжэ марксизм-ленинизм һургана.

Манай советскэ гүрэн болбол дэлхэй дээрэ эгээн түрүүн тогтоогдоһон хүдэлмэришэд болон таряашадай гүрэн мүн. Помещигүүд болон нюдарган баяшуулые бута сохихо хэрэгтэ таряаша зондо манай советскэ гүрэнэй үзүүлһэн асари ехэ туһаламжа хадаа хүдэлмэришэн анги ба таряашадай холбоо барисаае бүхэжүүлээ. Колхозуудта гүрэнэй зүгһөө үзүүлэгдэжэ байһан саг үргэлжын туһаламжа хадаа, мүн колхозно таряашадай ажабайдалай хэмжээе үргэхын түлөө саг үргэлжэ оролдожо байһан оролдолго хадаа хүдэлмэришэн болон таряашадай холбоо барисаае улам саашань бүхэжүүлжэ, тэдэнэй хани нүхэсэлые, хани барисаае хатуужуулба.

Манай Советскэ Союз дотор жара гаран үндэһэ яһатан ажаһуудаг. Тиимэһээ советскэ гүрэн һула юм, арадуудайнь хоорондо арсалдаа хёморол гараха, тиигэжэ советскэ гүрэн зайлашагүй задаран унаха гэжэ манай дайсад нэгэнтэбэшэ шашадаг байгаа. Тиихэдээ тэдэнэр капиталистическэ гүрэнүүдэй байдалые хараад лэ, манай ороной гүрэн түрын байдалай удха маягые ойлгодоггүй байгаа. Теэд манай ороной байдалда капиталистическэ хэмжүүр таарахагүй байна гэжэ түүхэ харуулаа. Манай Коммунистическэ парти болбол ленинско-сталинска национальна политикые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ, Советскэ Союзай бүхы арадуудые ахадүүгэй нэгэ бүлэ болгон жагсаагаа, үндэһэ яһанай илгаа хёморолые эсэслэн усадхаа, урдань дарлагдажа мүлжэгдэжэ ябаһан арадуудай ажахын болон культурна гээгдэлые усадхаа. Манай парти хадаа СССР-эй арадуудай ахадүүгэй хани барисаае ба нэгэдэлые нюдэнэй сэсэгы мэтээр аршалан хадагална; буржуазна национализмын элдэб янзын үлэгдэлнүүдтэй, ленинско-сталинска национальна политикые хазагайруулха ябадалтай хэлбэришэгүй шанга тэмсэл ябуулна; арадуудай хани барисаанай үзэл суртадаар, пролетарска интернационализмын үзэл сурталаар ажалша ниитые хүмүүжүүлнэ. Тиигэжэ манай советскэ орон хадаа олонациональна гүрэнэй, олон үндэһэ яһатанай гүрэнэй үльгэр жэшээ болоо.

Советскэ гүрэн хадаа дэлхэй дээрэ эгээл демократическа гүрэн мүн. Тэрэнэй интересынь ниитэ зоной интерестэй таһаршагүй нигта холбоотой. Советскэ гүрэнэй дотоодын ба гадаадын политикань СССР ороной бүхы арадуудай ажабайдалай интерестэ дүүрэн харюусана.

СССР-эй Конституциин нангин үзэл сурталые сахиха ябадал манай советскэ арадай ажабайдалда айхабтар ехэ удхашанартай. Социалистическэ хуули ёһые нарин нигтаар сахингүйгөөр советскэ гүрэнөө бүхэжүүлжэ шадахагүйбди.

Советскэ гүрэнэй аппарадай ажалые улам саашань һайжаруулга хадаа советскэ гүрэнние бүхэжүүлхэ ябадалай шухала нүхэсэлынь болоно. Советскэ гүрэнэй аппарат хадаа үргэн ниитэ ажалшадтай нигта холбоотой, тэрэнэй эдэбхи үүсхэлдэнь түшэглэжэ байдаг. Тэрэ аппарат хадаа арад ниитын ажабайдалай интересые хаража байһан Коммунистическэ партиин политикые өөрынгөө үдэр бүриин ажал хүдэлмэри дээрэ бэелүүлжэ байдаг. Арадай ажахые хүгжөөхэ ябадал, советскэ обществын улам бүри ургажа байгаа материальна болон культурна эрилтэнүүд хадаа ажаүйлэдбэриие, хүдөө ажахые, транспортые, культурна байгуулалтые хүтэлбэрилхэ ябадалда улам үндэр эрилтэнүүдые табина. Гүрэнэй аппарадай хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа манай партиин бэелүүлжэ байһан хэмжээ-ябуулганууд хадаа тэрэнэй хүдэлмэриие һайжаруулха, ажахын болон культурна байгуулалтын хүтэлбэриие улам дээшэнь үргэхэ гэһэн зорилготой. Эдэ хэмжээ-ябуулганууд ажахын-эмхидхэлэй болон культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие—манай гүрэнэй энэ гол шухала уялгые улам һайнаар бэелүүлхэ ябадалда зорюулагданхай байна.

Манай советскэ арад Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро ябажа, өөрынгөө ороние хүсэн түгэс индустриально-колхозно гүрэн болгоо. Манай гүрэнэй экономическа байдал кризис гээшые, үлэсэхэ тураха ябадалые, хүдэлмэригүйдэхэ ябадалые мэдэдэггүй. Манай парти болбол советскэ гүрэнэй экономическа хүсэн түгэс байдалые бүхэжүүлхын түлөө оролдожо, социалистическэ ажаүйлэдбэри болон социалистическэ хүдөө ажахые бүхы хэмжээгээр хүгжөөжэ байна. Табанжэлэй эсэс болотор ажаүйлэдбэриин продукциие 1940 онтой жэшэбэл гурба дахин ехэ болохын тула советскэ арад тэмсэжэ байна. Хүндэ ажаүйлэдбэриин хүгжэлтэ дээрэ түшэглэжэ, манай парти хадаа арад зоной хэрэглэхэ эд товарнуудые улам бүри элбэг дэлбэг болгожо байна. Ажаүйлэдбэриин болон эдеэ хоолой эд товарнуудаар ажалша зоной хангагдасые ойрын хоёр — гурбан жэлэй турша соо эрид дээшэлүүлхэ гэһэн шухалын шухала зорилго мүнөө үедэ табигданхай. Манай парти хадаа бүхы колхозуудай саашадаа бүхэжэхэ ба бадарха ябадалые түйлажа байна; хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ, ниитын адуу малай тоо толгойе олон болгохо ба тэрэнэй ашаг үгэлгые дээшэлүүлхэ гэжэ хүдөө ажалшадые уряална. Бүхы хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ түшэглэжэ арад зондо үгтэдэг эдеэ хоолые, мүн ажаүйлэдбэридэ үгтэдэг түүхэй эдые ойрын жэлнүүдэй турша соо эрид элбэг болгохо гэһэн зорилго табигданхай. Манай советскэ гүрэнэй нангин зорилгонь арад зоной ажабайдал тухай эсэшэ сусашагүйгөөр оролдохо, тэрэнэй материальна болон культурна эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэнээр хангаха ябадал болоно.

Манай гүрэн дотор удхаараа социалистическэ, хэлбэри маягаараа национальна советскэ культура амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Манай эрдэм наукын болон техникын, литература болон искусствын түйлалтанууд советскэ хүнүүдэй омогорхол баярые үргэнэ.

Манай арадуудай эбдэршэгүй нэгэдэл, түрэл коммунистическэ партияа тойрон тэдэнэй нигта жагсаал хадаа советскэ гүрэнэй илагдашагүй хүсэтэй байһанай эли тодо баримтань болоно. Советскэ гүрэние бүхэжүүлхэ ба бадаруулха ябадалда манай советскэ бүхы хүнүүд үнэн зүрхэнһөө дуратай. Манай хүнүүд, өөрынгөө гүрэнэй улам түгэлдэр хүсэтэй, улам баян бардам байхыень хүсэжэ, тэрэнэй экономическа болон оборонно хүсэ шадалые улам бүри шангадхахын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллажа байна.

Советскэ гүрэние бүхэжүүлхэ ябадал бүхы дэлхэйн ажалшадай ажабайдалай интерестэй дүүрэн тааралдана. Манай советскэ гүрэнэй хүсэн түгэлдэр байха бүринь бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэг улам бата найдамтай байха байна. Шэнэ дайнда эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө, демократи болон социализмын түлөө тэмсэхэ тэмсэлдэ бата бэхи түшэг тулгуури мүн гэжэ дэлхэйн арадууд манай орон тээшэ харана.

Һаяар манай Советскэ социалистическэ гүрэн өөрынгөө 36-дахи жэлэй ойе тэмдэглэхэ гэжэ байна. Энэ хугасаа соо манай гүрэн ургаа, бүхэжөө, хүсэн түгэлдэр болоо, дэлхэйн бүхы түүхын ябасада айхабтар ехэ нүлөө үзүүлжэ байна. Арадуудай агуухэ хани барисаагаар нэгэдэһэн, бүхы дэлхэй ажалшадай халуун инаг дуралалаар хүреэлэгдэһэн манай социалистическэ гүрэн хадаа өөрынгөө улам жаргалтай ерээдүйн байдал тээшэ этигэл найдамтайгаар ябажа байна.

Г. Любимов.

Олон үхибүүдтэй эхэнүүд шагнагдаба

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр, олон хүүгэдтэй бүлэг эхэнүүдые «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар ба «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаба.

Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Ф. А. Тимофеева, Баргажанай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн С. О. Бубеева, мүн тус аймагай Усть-Баргажан тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр С. Г. Молчанова, Городок городой гэрэй эзэн эхэнэр Ф. М. Николаева, тус городой гэрэй эзэн эхэнэр Е. В. Салисова гэгшэд найман үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ II-дохи шатын орденоор шагнагдаба.

Долоон үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн 6 эхэнүүд «Эхын алдар» гэжэ гурбадахи шатын орденоор шагнагдаба. Тэдэнэй тоодо Курумканай аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Д. А. Базарова, тус аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн И. Р. Маладаева, Хориин аймагай Хасуурта тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр К. С. Манзат ба бусад бии.

«Эхын медаль» гэжэ 1-дэхи шатын медаляар 20 эхэнүүд, «Эхын медаль» гэжэ 2-дохи шатын медаляар 33 хүн шагнагдаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй материалаар выставкэ эмхидхэгдэбэ

Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ «Советскэ ороной агуухэ зорилгонууд» гэһэн гаршагтай зурагуудай ба номой выставкэ эмхидхэбэ. Энэ выставкэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй ба СССР-эй Верховно Соведэй V-дахи сессиин материалнуудаар зохёогдонхой.

Выставкын тэг дунда СССР-эй Верховно Соведэй сесси тухай фотозурагууд, материалнууд уран зохидоор тааруулагдан табяатай. Эндэ сессиин түгэсхэлдэ нүхэр Маленковой хэлэһэн үгэ, СССР-эй, РСФСР-эй, БМАССР-эй бюджедүүд тухай хуулинууд, хүдөө ажахын налог тухай Хуули, КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол, КПСС-эй ЦК-гэй Пленум дээрэ нүхэр Хрущевой хэлэһэн элидхэл ба бусад материалнууд бии.

Мүн эндэ парти ба правительствын политикые советскэ арадай гүнзэгыгөөр һайшаажа байһаниие, тэдэнэй урда табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхээр хэзээдэ бэлэн байһаниие харуулһан фотозурагууд бии.

Гоё һайханаар зурагдаһан диаграммануд, таблицанууд арадай ажахын хүгжэн ургажа байһые, хүн зоной улам ургажа байгаа материальна ба культурна эрилтэнүүдые гүйсэд хангаха арга боломжын арадай ажахыда бии байһые эли тодоор харуулна.

Д. Жарков.

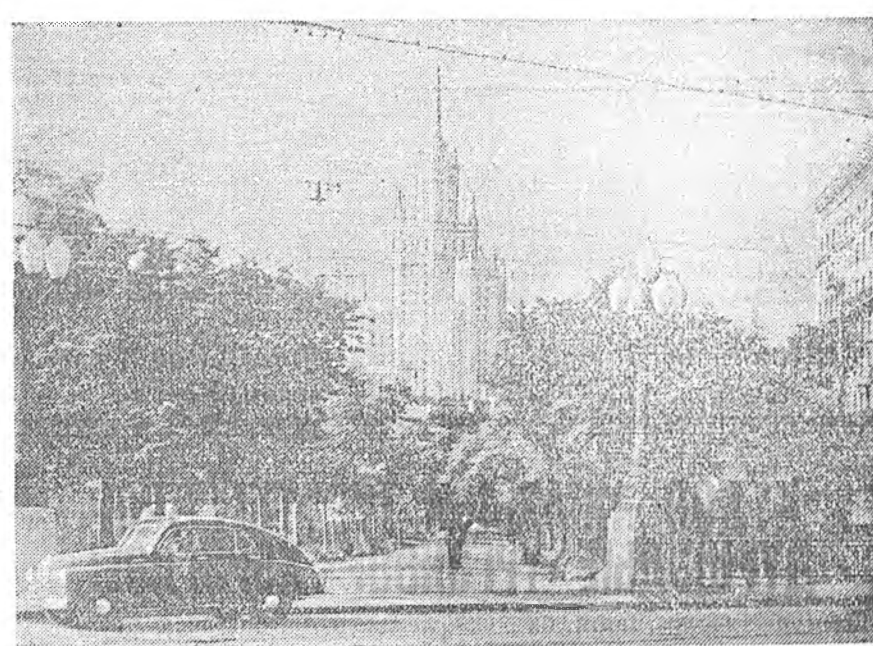

Москва. Яузский бульвар. ТАСС-эй фотохронико.

Москвае шэнэдхэн байгуулха генеральна түсэбые бэелүүлгэ

Столицын главна архитектор А. В. Власовтай хөөрэлдөөн

Ажалшадай ажана һайн байдалай ба культурна хэмжээнэй саашанхи ургалта тушаа Коммунистическэ парти ба Советскэ правительствын хандуулдаг үдэр бүриин анхарал оролдолгонь Гүрэнэй 1953 оной бюджет соо эли тодоор харагдана. Гэр байрын барилгада тон ехэ мүнгэн зөөри һомологдонхой. Гэр байрын барилгада һомололгые нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал 25 гаран процентээр ехэ болгогдоо.

Энэ жэлдэ Москвада хэгдэхэ капитальна хүдэлмэринүүдтэ 5 миллиард үлүүтэй түхэриг гаргашалагдаха юм. 1951—1960 онуудта Москвае шэнэдхэн байгуулха түсэбэй ёһоор бүхы районуудтань барилганууд хэгдэхэ байна.

Москвае шэнэдхэн байгуулха генеральна түсэбэй ёһоор арбан жэлэй турша соо 10 миллион квадратна метр байрын талмай ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдана.

Һүүлэй хоёр жэлэй туршада 1.517 мянган квадратна метр байрын талмай баригдажа ашаглалгада оруулагдаа. Столицын архитекторнууд ба инженернүүд хүндэ хэрэгтэй мүнөө сагай болбосон байдалай бүхы зүйлнүүдтэй байхаар, тиимэ гэр байрануудые байгуулхын тулада ажаллана.

Арбан жэлэй туршада Москвада 400 шэнэ һургуулинуудые барихаар хараалагданхай. Энээнэй ашаар үхибүүдые нэгэ халаан соо һургаха аргатай болгогдохо байна. Хоёр жэл соо 45.760 һурагшадай һураха 51 һургуулиин байшангууд баригдаһан байха юм.

Генеральна түсэбэй ёһоор 25 мянган харагшадай багтаха шэнэ кинотеатрнууд баригдаха юм. Медицинскэ техникын һүүлэй түйлалтануудаар түхеэрэгдэһэн аргаламжын шэнэ эмхи зургаануудта 26 мянган койконууд байха юм. Баригдажа байгаа ехэ ехэ гэр байра бүхэндэ ниитэ талмайн табан процентһээ бага бэшыень үхибүүдэй садууд ба яслинууд эзэлхэ юм.

Ойрын жэлнүүдэй туршада Москвада худалдаа наймаанай сеть ниилээд үргэдхэгдэхэ байна. Городой магистральнууд дээрэ бодхоогдоһон гэрнүүдэй нэгэдэхи дабхарнуудта шэнэ магазинууд байгуулагдана. Энээнһээ гадна, ехэ ехэ универмагууд ба хушалтатай рыногүүдые байгуулха болоно.

Гэр байрын ба культурно-ажаһуудалай барилганудтай хамта шэнэ харгынууд ба метрогой лининүүд байгуулагдана, городой транспорт үргэдхэгдэнэ, водопровод, канализаци, теплофикаци хүгжэнэ. Ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдтэ электроэнерги ба газ хэрэглэхэ ябадал жэл бүхэндэ дээшэлнэ. Хоёр жэлэй турша соо Москвада 100 мянгаһаа дээшэ квартира газтай болгогдоо. Газай ресурснууд коммунальна, культурно-ажаһуудалай эмхи зургаанууд ба ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые гүйсэд газифицировалхэ арга олгоно.

Энэ жэлдэ Москвада 800 мянган квадратна метр байрын талмай ашаглалгада оруулагдаха байна. Энэнь дайнай урда тээхи 1940 ондо баригдаһан байрын барилганудай хэмжээнһээ хоёр дахин үлүүлнэ. Барилгын темпые хурдадхаха ба 1955 ондо столицын ажалшадта 1 миллион квадратна метр байрын талмай үгэхэ зорилго барилгашадай үмэнэ табигдана.

Иимэ тон ехэ хэмжээтэй хүдэлмэри хадаа имагтал ехээр хүгжэнги барилгын индустриин үндэһэ һуури дээрэ бэелүүлэгдэхэ аргатай болобо. Түсэбөөр хараалагдаһан барилгын дүүргэлтые хангамаар хүсэтэ индустриальна база Москвада байгуулагданхай. Түмэр бетонно элдэб зүйлнүүдые бүтээн гаргадаг, дэлхэй дээрэхи эгээн томо Московско ба Люберецнэ заводууд ойрын сагта ашаглалгада оруулагдахань. Эдэ заводуудай конвейернүүдһээ тус тустаа 5 тонно хүрэтэр шэгнүүртэй детальнууд—25 квадратна метр хүрэтэр талмайтай комнатонуудай пол хушаха плита, нэгэ ба хоёр дабхар үндэртэй ханануудай панель, колонно, гэшхүүрнүүдэй марш гэхэ мэтэнүүд бүтээгдэхэ байна. Керамика, гипс, хүнгэдхэгдэһэн бетон гэхэ мэтын зүйлөөр барилгын детальнуудые үйлэдбэрилгэ үргэнөөр дэлгэрээ.

Байрын гэрнүүд богони болзор соо баригдана. Жэшээнь, Кожухово районды гурбан һарын турша соо 2.302 квадратна метр талмайтай табан дабхар гэр баригдаба. Песчаная гэжэ үйлсэдэ долоон дабхар гэр барихын тула таба һара хахад хэрэглэгдэһэн байна.

Советскэ архитекторнууд ба инженернүүд шэнээр бодхоогдожо байгаа байшангуудые гоё һайханаар шэмэглэнэ, ажаһуухада таатай зохид болгоно, химда сэнтэйгээр барихые оролдоно. Барилгашад гоё һайханаар, түргөөр ба химдаар бариха ябадалда ухаалан зохёохы хүсэ шадабаряа зорюулна.

Мүнөө Москвада олон дабхарнуудтай байрын 170-аад гэрнүүд баригдажа байна. Түгэс архитектурна ансамбльнуудые байгуулха хүдэлмэри хэгдэнэ. Можайска шоссейн үргэлжэлэл болохо шэнээр табигдаһан Ново-Дорогомиловска үйлсэдэ тон ехэ байрын гэр баригдажа байна. Энэ үйлсэ хадаа город ородог харгыһаа Дорогомиловска Набережна үйлсэдэ байдаг гостиницын үндэр байшанда ба ерээдүйдэ баригдаха Ново-Арбатска хүүргэдэ абаашаха юм. Олон дабхар гэрнүүдэй хажуугаар гараһан магистралиин шэнэ участогаар 1956 ондо городской транспорт ябадаг болохо байна. Можайска шоссейн эхиндэ, город руу орохо талмай дээрэ Московско Соведэй ба Металлургическа промышленностиин министерствын олон дабхар байрын гэрнүүд баригдаха. Тэдэ гэрнүүд баригдажа эхилээ.

Ново-резервнэ проезд дээрэ Хэлхеэ холбооной министерство түйлай ехэ хүдэлмэри хэнэ. Эндэ шэнэ магистраль байгуулагдажа байна. Москва голой эрьеэр Киевскэ вокзалай ба Бородинска хүүргэ шадар олон дабхар байрын гэрнүүд бодхоогдоно.

Замоскворечьеын шэнжэ түхэл танигдахаар бэшэ болохо юм. Улаан талмайе Варшавска шоссейтэй холбохо «Север-Юг» гэжэ шэнэ магистраль эндэ байгуулагдаха. Люсиновска үйлсэдэ 10 дабхар байрын хэдэн гэрнүүдэй һуури табигдажа байна.

Ленинградска райондо, городой шухала радиальна магистральнууд —Ленинградска ба Волоколамска шоссейнүүд дээрэ олохон гэрнүүд баригдажа байна. Эдэ магистральнуудай бэлшэртэ шэнэ талмай байгуулагдана.

Столицын Сталинска райондо—Щербаковско үйлсэдэ байрын олон гэрнүүд баригдана.

Ленинскэ хадануудта—столицын баруун урдахи шэнэ райондо илангаяа ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Гүрэнэй Московско университедэй үндэр байшан ба паркые тойроод байһан кварталнуудта олон дабхар байрын ехэ ехэ гэрнүүд баригдажа байна. Ойрын жэлнүүдтэ эндэ хоёр квадратна метр байрын талмайнууд, һуралсалай ба научна институдуудай байшангууд, культурно-ажаһуудалай эмхи зургаанууд баригдаха юм. Шэнэ райондо ногоон бульварнууд ба паркнууд бии болохо. Ойрын жэлнүүдтэ столицын баруун урдахи районой территори дээрэ метрогой шэнэ станцинуудай үүдэнүүд нээгдэхэнь.

Архитекторнууд, уранзураашад скульпторнууд, олон мянган барилгашад Москвагай—Советскэ Социалистическэ гүрэнэй столицын шэнэ шэнжэ түхэл байгуулна. Байрын гэрнүүдые бариха түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө үргэнөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөн хадаа хүдэлмэридөө амжалта түйлахадань тэдэндэ туһална.

Колхозникуудай ба агрономуудай зохёохы үүсхэл

СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын хүдөө ажахын пропаганда ба научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай главна управлени һүүлэй жэлнүүдтэ ороной олон мянган колхозуудта байгуулагдаһан хүдөө ажахын Культурын байшангуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлнүүдые шэнжэлэн согсолоо. Хүдөө ажахын Культурын байшангууд агрономууд ба колхозникууд-новаторнуудай зохёохы үүсхэл хүгжөөлгэдэ, колхозно үйлэдбэриин практикаһаа элирэн гараһан асуудалнуудые түргэнөөр шиидхэлгэдэ туһална, прогрессивнэ шэнэ аргануудай үлүү һайн байһые эли тодоор харуулдаг байна.

Украинска ССР-эй колхозуудта 1500 гаран хүдөө ажахын Культурын байшангууд эмхидхэгдэнхэй. Эндэ хэдэн олон мянган гектар газар дээрэ үйлэдбэриин туршалганууд хэгдэнэ. Үйлэдбэриин туршалга хэхэ тарилганууд жэл бүри үргэдхэгдэнэ. Энэ жэлдэ Украинын 400 колхозуудта малажалаар туршалгын хүдэлмэри эмхидхэгдэ.

Латвийска ССР-тэ имагтал үнгэрһэн жэлэй турша соо хүдөө ажахын Культурын 173 байшан байгуулагдаа. «Виенибе» гэжэ колхоздо хүдөө ажахын Культурын байшангай үүсхэлээр 320 гектар талмай дээрэ хахалалгыень улам гүнзэгырүүлхэ, гранулированна үтэгжүүлгэ оруулха ба нарин рядтай тарилга хэхэ агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд комплекснoор бэелүүлэгдээ. Тэрэнэй ашаар орооһото культурануудай ургаса нилээд дээшэлүүлэгдэжэ, зарим участогууд дээрэ гектарһаа 30 центнер хүрэтэр ургаса абтаа.

Наукын түйлалтануудые ажалдаа нэбтэрүүлхэһээ гадна, мүн эрдэмтэдэй хүтэлбэреэр шэнжэлэлгын хүдэлмэри өөһэдөө хэдэг эрхим һайн туршалгашад колхозно тосхонуудта урган тарана. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой (Ставропольско хизаар) хүдөө ажахын Культурын байшангые даагша П. И. Бадовский олон жэлэй хара тарянай 25 грамм үрһэ профессор А. И. Державинһаа абаһан байна. Энэ шэнэ культурые шэнжэлхэ, полинуудта табижа арьбадхан олон болгохо хэрэгтэнь колхознигто эрдэмтэд туһалаа. Мүнөө тэрэ культура 360 хүрэтэр гектар талмай дээрэ таригдана. Олон жэлэй хара тарияе экспарцеттэй сугтань тариһан туршалга һонирхолтой үрэ дүн харуулаа. Энэ холижо тариһан ногоонһоо гектарай 70 центнер хүрэтэр үбһэн абтана. Мүн колхозой бусад амжалтанууд бага бэшэ удхашанартай байна.

Шэлэн абаха хүдэлмэри хэгдэһэнэй ашаар, гектарһаа 700 центнер хүрэтэр ургаса үгэдэг, шэнэ сортын тэжээлэй свёкло эндэ бии болгогдоо. Наран сэсэг газарай груша хоёрые вегетативна аргаар ниилүүлэн тариха шэнэ түхэлэй ургамал бии болгогдоо. Энэ ургамал наран сэсэгһээ гадна, гектарһаа 600—700 центнер хүрэтэр клубнигуудые үгэнэ.

Саратовска областиин «Коммунар» колхозой хүдөө ажахын Культурын байшан һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тус колхозой түрүүлэгшэ агроном В. С. Колесников ба байшангые даагша хуушанай туршалгаша И. В. Баринов гэгшэд түрүүшүүл-новаторнуудтай хамтадаа колхозно үйлэдбэридэ прогрессивнэ шэнэ аргануудые амжалтатайгаар нэбтэрүүлнэ. Поли хамгаалха модо тарилгаар, гранулированна ба бактериальна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ, ногоон конвейер эмхидхэхэ, орооһото ба бусад культурануудай шэнэ сортнуудые туршаха талаар үнэтэ туршалганууд эндэ хэгдэнэ.

«Борец» колхозой (Московско область) хүдөө ажахын Культурын байшан олон янзын ба үрэ ехэтэй хүдэлмэри хэдэг байна. Энэ колхозой агроном нүхэр Скорняковай хүтэлбэреэр элдэб сортын хартаабха квадратно-гнездовой аргаар таригдадаг болоо. Энэ аргаар тариһан зарим сортын хартаабха гектарһаа 31-һээ 58 хүрэтэр центнер ехэ ургаса үгэнэ. Люцернын тарилгада хабар эртүүр суперфосфатаар нэмэлтэ тэжээл үгэһэнэй ба тэдэнэй үргэлжэдөө сэсэглэхэ үедэнь искусственнаар нэмэжэ үрэжүүлһэнэй эсэстэ Башкирска АССР-эй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хүдөө ажахын Культурын байшан энэ үнэтэ культурын үрһэнэй ургасые хоёр дахин шахуу нэмээгээ. Пензенскэ областиин Кузнецкэ районой Калининай нэрэмжэтэ колхоздо туршалгашад наран сэсэгые викэтэй холижо тарихые дурадхаа. Тэрэнэй ашаар хоёр ярусна шэлбэтэй ургамал бии болгогдоо. Тэрэ ургамалай гектар бүриһөө 30 тонно хүрэтэр үбһэ ногоон ургуулагдана.

Научно-шэнжэлэлтын техникые шудалһан, хүдөө ажахын наукын шэнэ шэнэ амжалтануудые гүнзэгыгөөр һонирхожо байдаг үсөөн бэшэ агрономууд болон колхозникууд-туршалгашад колхозуудта урган гараа.

Краснодарска хизаарай «Красное знамя» колхозой дуршэлтэй селекционер Гавриил Трифонович Шкода колосто культурануудай ба ногооной 15 сортнуудые амжалтатайгаар һайжаруулжа байнхай. Тэрэ хадаа өөрынгөө нэрээр нэрлэгдэһэн шэнэ сортын, намарай һахалгүй шэниисэ бии болгоо. Энэ шэниисээр эрхим шанартай хилээмэ барижа болоно, хүйтэндэ тэсэмгэй, бусад шэниисэһээ эртэ эдеэшэдэг юм. Нүхэр Шкода уһалагдаагүй газарта гектарай 50 центнер хүрэтэр орооһоной ургаса үгэдэг рисэй ячменна гибрид бии болгоо.

Алма-Атинска областиин Алма-Атинска районой «2-я пятилетка» колхозой агроном И. Ф. Северин Казахстанай хадатай газарта тарилга хэхэ агротехническэ шэнэ аргануудые олохо талаар туршалгын хүдэлмэри олон жэлдэ ябуулна. Тэрэ хадаа хартаабхые үрһөөрнь ургуулха зуураа, юрын аргаар ургуулдагта орходоо 3—4 тонно ехэ ургаса үгэдэг хартаабха бии болгоһон байна. Уһалагдадаг газартай ажахыда хартаабхын тарилгада нэмэлтэ тэжээл үгэхэ үрэ һайнтай арга тэрэ мүн лэ дурадхаа. Тарилга шэбхын шүүһээр уһалагдадаг байба. Энэ арга гектарһаа 50 центнер хүрэтэр нэмэлтэ ургаса абаха ябадал хангаа. Северинэй үүсхэлээр энэ колхоздо олон янзын сортын намарай шэниисые холижо тариба. Иимэ аргаар тарихада гектарай табан центнер хүрэтэр ургаса нэмэжэ абтаха байна.

Харьковска областиин Балаклейскэ районой Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо М. С. Вербицкий туршалгынгаа хүдэлмэридэ ехэ амжалта түйлаа. Тэрэ хадаа намарай хара тарянай ехэ ургаса үгэдэг гибриднэ үрһэ абаа, гектарай 700 центнер хүрэтэр ургаса үгэдэг шэнэ сортын тэжээлэй арбуз ургуулаа.

Колхозникууд ба агрономуудай зохёохы үүсхэл СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, арад зондо продуктнуудые, промышленностьда түүхэй эд элбэг дэлбэгээр үйлэдбэрилхэ талаар партиин табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ туһалха байна.

С. Кузнецов, хүдөө ажахын наукануудай кандидат.
(ТАСС).

Прибайкальска аймпотребсоюз хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ

Прибайкальска аймагай худал- наймаанай зарим организаци- д ажалшадай улам ургажа ай материальна болон куль- эрилтэнүүдые дүүрэн ханга- тулада ехэхэн худалмэри хэжэ даг.

Аймаг соогоо түрүү зэргэдэ яба- Батуринска сельпо 8 һарынгаа эб бухы показательнүүдээрнь гээжэ, түсэбһөө гадуур 64 мян- түхэригэй эд бараа, эдээ хоо- эйлнүүдые ажалшадта худал- ан байна. Тус сельпогой олонхи авецүүд худалдаан абагшадые аар хангадаг, советскэ худал- наймаанай принципүүдые на- ар сахидаг. Гэбэшье, Прибай- ска аймпотребсоюзай олонхи шнууд худөөгэй ажалшадай а худалдаа наймаа муугаар дана. Ажалшадай ямар эд ба- а ехээр хэрэгтэй байһаниинь да абтангүй, наймаанай уры дээшэлүүлгэдэ анхарал ар табигдана. Советскэ худал- наймаанай гурим эбдэхэ яба- й эрид тэмсэл хэгдэнэгүй. ээ аймпотребсоюзай эд ба- й эрьесын 8 һарын түсэб гэгдээгүй. Аймагай центрэхи тавеска сельпогой магазинууд ар хүдэлмэрилдэг. Эдэ магаз- удай нэгэниинишье ёһотой һайн худалдаа наймаа эмхидхэжэ агүй. Продавецүүдын худал- абагшадта культурнаар хан- һураагүй байһаһаа гадна, наанай гурим эбдэжэ ябадал тана.

олхознигуудта, загаһашадта ба одоной промышленностиин ху- эмэрилэгшэдтэ худалдагдахаар гадаһан 300 пар валенкануудай гдэхэ газартаа хүрэнгүй хэ- данда гаргагдаһан байна. Мүн нэгтэ металл-лом суглуулха ндэ тушааһан хүнүүдтэ най- алдахаар 160 метр сонхын дэ асаргадаһан байгаа. Энэ ын хүшэгын 27 метрые сель- ой бухгалтер нүхэр Ступа- ва өөрынгөө танилнууд Чер- овская, Молчаков гэгшэдтэй ба садтай хубаажа абаһан байна. хэр Ступакова энэ баримтые далхын тула Бурдуково тосхон- и № 6 ларегто 27 метр сонхын шэгэ эльгээгдэбэ гэжэ хуурмаг накладной бэшэһэн байна. Гадна, сельпогой хүдэлмэрилэгшэд ба тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Андреев сельподо ерэһэн һайн шанартай нооһон будые өөһэдынгөө танилнуудта наймаалха гэжэ һаяхан һэдэһэн байна. Иимэ баримтанууд эндэ үсөөн бэшэ.

Сентябрь һарын эхинһээ хойшо удаан саг соо пекарниин хүдэлмэрилээгүй дээрэһээ аймцентрэхи магазинуудта хилээмэ байгаагүй. Хүдэлмэришэд болон албахаагшад хилээмэ абахын тула 12 километрын газарта байдаг Итанцын леспромхозой магазинда ошожо байһан юм.

Аймпотребсоюзай чайна түсэбөө һарабаа һарада дүүргэдэггүй. Урдань тус чайнын хүдэлмэрилэгшэд байра муу гэжэ шалтадаг байгаа. Мүнөө чайнын байра заһабарилагдажа, ажалшадые культурнаар хангаха зохид услови байгуулагдаа. Теэд чайнын хүдэлмэрилэгшэд ажалаа шэнэдхэн табяагүй, хуушаараал хүдэлмэрилнэ. Гомодолойнь дэбтэртэ чайнын хангалтагүй хүдэлмэри тухай оло дахин бэшэгдэнэй. Гэбэшье, чайные даагша нүхэр Шергина дутагдалнуудаа усадхаха талаар ямаршье хэмжээ абадаггүй байха юм. Чайна соо хубсаһа тайладаг газарай үгы дээрэһээ эдеэлхээ ерээшэд малгайгаа гартаа бариад, дэгэлтээ һууха баатай болоно. Чайнын бэлэдхэһэн, эдээ хоол муу шанартай, мяханай, загаһанай блюдэнүүд эндэ байдаггүй. Чайнын официантканууд эдеэлхээ ерээшэдтэ шэрүүнээр хандадаг. Худалдаа наймаанай ба нийтын эдээ хоолой организацинуудай хангалтагүйгөөр ажалладаг байһые аймсоведэй гүйсэдком, тэрэнэй худалдаа наймаанай таһаг хэрэгтээ гэхын аргагүй. Эдэ организацинуудай хүдэлмэриие һайжаруулхын тула эндэ олон тоотоолнууд, шиидхэбэринүүд абтаһан байха юм. Гэбэшье, тэдэнэй дүүргэлтые хинан шалгадаггүй дээрэһээнь тэсэшэгүй байдал тохёолдонхой.

Дээрэ дурсагдаһан дутуу дундануудаа ойрын сагта усадхажа, ажалшадай эрилтые гүйсэд хангахын тула эрид хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

Г. Ильин.

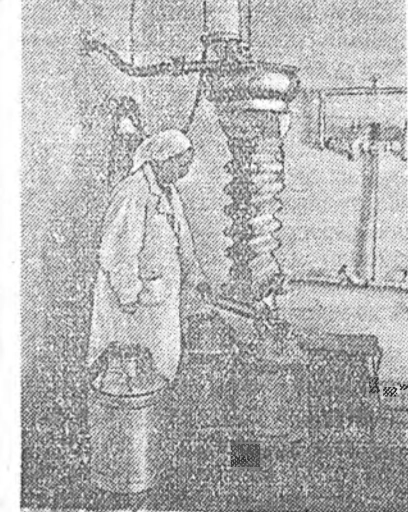

Московско область. Раменска районой Молотовой нэрэмжэтэ колхозой нийтын малажал жэл ерэхэ тудам бүри ехэ доход үгэдэг боложо байна. Тэжээлэй бата бэхи база байгуулжа шадаһан ба малайнгаа хойноһоо зүбөөр харууһалдаг дээрэһээ колхоз болбол малажалһаа абадаг доходуудаа гурбан жэлэй турша соо 1,5 дахин ехэ болгоо. Хүдөө ажахын тус артельдэ малай байранууд, тугалай байра, тэжээлэй цех, гахайн байра хирпиисээр баригданхай. Һүнэйтоварно-племенной фермэдэ үнеэ һааха зал баригдаа. Тэрэнэй хананууд сагаан кафеляар нюурлагданхай. Зал соо үнеэдые механическаар һааха хэдэн станогууд тодхогдоһон байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һү тушаажа абадаг К. Н. Каютова һү хүйтэрүүлдэг холодильнигай дэргэдэ байна. **ТАСС-эй фотохронико.**

Тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээ

Түнхэнэй аймагай Еловско сомоной Буденныш нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолой харюуда худөө ажахын хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада бүхы шадалаараа оролдоно. Тус колхозой гэшүүд үбһэ хуряаха түсэбөө дүүргэнхэй, таряанай талмайн соломо болон михиинэ сүм суглуулжа абаа, мүн гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Гадна, колхозой гэшүүд малайнгаа үбэлжэлгэдэ бэлэдхэжэ байна.

Д. Замбалов.

Суута луговодой участогта

Нийтын малажалые хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тэжээлэй база байгуулгын ехэ удхашанартайе һайнаар ойлгожо, Сэлэнгын аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой луговодууд жэл бүри сабшалан дээрэһээ һайн ургаса хуряадаг. Республикын суута луговод Андрей Иннокентьевич Батышевай даажа абаһан 114 гектар сабшалангай га бүриһөө мүнөө жэлдэ 25—26 центнер, 2 гектар рекордно участогай га бүриһөө 123 центнер үбһэн абтаа.

Н. Бочкин.

Хэды болотор иимэ байрада байлгаха юм?

Хориин аймагай Хориин сельсодэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоз ян ямаагаар нилээд баян колхоз н. Зүгөөр колхозой правлени нишодойнгоо байра байлые һайжаруулхын түлөө огто олдоногүй. Жэшээнь, һаяхан колзой олохон толгой хонид Хоринско уратшаа 7—8 километртэ бай Хуурай гэжэ газарта үбэлжөөн- абаашагдаһан байна. Гэбэшье, нишодой байха эндэхи байрауд оройдоо бэлэн болготдоо- байшоо. Хони үсхэбэрил- дээрэ 20 гаран жэлдэ таһалгаагүй хүдэлмэрилжэ байһан Бо- еванууд — гурбан эгэшэ дүүнэр толгой хони харууһалан үбэлжөөдэ эндэ ерээ. Теэд тэдэнэр мунөө хуушаржа үмхиршэһэн, хушалташьегүй, сонхошьегүй гэр соо бүлэнэртэеэ хамта 7 хүн хабшалдажа байна. Энэ гэр соонь пеэшэншье үгы. Тиимэһээ тэдэнэр газаа гал түлижэ, эдеэгээ хэнэ. Гэрынь оройдоо дулаалагдаагүй. Тэдэнэр энэ гэр соо жэлһээ жэлдэ байрладаг, арба гаран жэлэй турша соо энэнь нэгэшье заһагдаагүй.

Колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Дубинин, ОТФ-е даагша нүхэр Трунев гэгшэд хонидой ба хонишодой байрын иимэ һандархай муу байһаниие һайн мэдэбэшье, тэдэниие заһуулхын түлөө һаналаа огто табинагүй. Теэд ажалша малша зондоо иимэ хайрогоор хандажа болохогүй.

Ц. Цыдыпов.

Сатирын булан

Садахаяа болиһон Цагадаев

Гэгээн сагаан үдэр щунда зарим нэгэн хүнүүд хара хэрэг үүдхэжэ ородог. Теэд тэрэнь хэршье ниттаар, хэршье шадамараар далдалагдаһан байгаа һаа, хүн зоной шүүмжэлхы нюдэндэ эли болодог. Тиигээд лэ байхадань лаблаха, шалгаха, мүрдэхэ хүдэлмэриин ута зүргэнүүд гэмтэ хэрэгтэй мүрнүүдые зүбшан, нишэ тиишээ зурыжа эхилдэг бшуу...

Зай, тиимэ нэгэ ушар тухайда хөөрэе. Энэ хэрэг үшөө 1951 онһоо эхилээ бэлэй. (Магад бүри үнинэйшье захалһан байжа болоо.) Кударын аймагай Алтайн сомоной Ждановай нэрэмжэтэ колхоз тэрэ жэлдэ түмэр замай Хоронхой гэжэ станциһаа (Кяхтын аймаг) колхозойнгоо машинаар үрһэнэй таряа шэрэжэ байгаа һэн. Тиин хэдэн рейс хэгдэжэ, тус колхозой олон арбаад килограмм бензин гаргашалагдаһан байха юм. Иигээд лэ энэ хэрэг дүүрээ гэжэ һанан гэхэдэ, харин һаял эхилжэ байна бшуу. Ушар юуб гэхэдэ, тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Д. Цагадаев өөрынгөө орлогшо байһан Д. Банзаровтай хамта конторынгоо нэгэ таһалтые доторһоонь шэбхэдээд, иимэ удхатай данса зохёожо байба ха: «Читинскэ областиин Альбитуевска МТС-эй тиимэ номерой машинаар (шоферынь тэрэ тэрэнэй гэгшэ) манай колхозой үрһэнэй таряан Хоронхой станциһаа шэрэжэ асарагдаба. Энэ хэһэн ажалайнь түлөө колхозой касса һаа 1100 түхэриг үгтэбэ».

Энэ мүнгэн Цагадаев Банзаров хоёрой карман руу эбхэгдэн ороһониинь тоншье лабтай.

Мүн тэрэ жэлэй сентябрь һара гаража ерэбэ. Ждановай нэрэмжэтэ колхозой хониной-товарна фермын 120-оод толгой хонид дуташаба. Ямаршье дансын үгы байһан дээрэһээ хэнэй хайшань абаашажа худалдаһаниие гү, али үүсэлһэниие тодоруулхань бэрхэтэй. Теэд энэ хэрэгэй түлөө тус колхозой ОТФ-е даагшаар хүдэлмэрилһэн Дамдин Гомбоев харюусаха зэргэтэй һэн гэжэ һанамаар байгаа. Зүгөөр тиимэ болоогүй. Түрүүлэгшэ нүхэр Цагадаев ууртай янзаар хүмэдхөө буулгажа, иимэ удхатай захиралта гаргаба:

«Энэ дутагдалые бүглэхын тулада үмсынгөө зөөриһөө хэн колхоздо хони үгэнэтүйб, тэрэ хүн колхозой правлени руу, минии нюдэ аманда бү үзэгдэг...» Уданшьегүй хони ямаадые, хурьга эшэгэдые бацарлалга (ондоогоор хэлэхэдэ, уялгата ёһоор суглуулга) эхилээ һэн. Энэ кампани соогуур колхознигууд Гомбожаб Тугутов 3 толгой, Дугаржап Раднаев 2, Гомбо Доржиев 2, Намса Цыбыкжапова 2 толгой хонидуудаа гэхэ мэтээр лэ үгэжэ байгаа һэн. Тэрэнэй эсэстэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд «уһан сооһоо хуурайгаар гаража», колхознигууд лэ гарзатаһан байна.

Иимэ хэрэгүүдээ хэһээр щүршэлтэй болоһон Цагадаев бүри түргэдэбэ. Үбэлдөө һайн үүсэ хэхэ гэһэн бодол тэрэнэй зосоо түрэбэ. «Байзалши, ямархан лэ арга һанахам ааб» гэжэ бодоһоор колхозойнгоо МТФ-е даагша Дулма Батомункуевада хүрэжэ ерэбэ. Тэрээнтэй үгээ ойлголсожо хөөрэлдэһэнэй һүүлээр нэгэ сарай саашадаа хүдэлмэри хэжэ шадахаяа болиһон тухай справка нүхэр Цагадаев абаба. Удаан саг үнгэрөөгүй байхада амба сарай мяхан түрүүлэгшын сарай руу орожо, тэрэнэй орондо нэгэ муухан үхэрэй мяхан колхозой амбарта хаагдаба. Энэ хэрэгые бүри тодорхойлхын тулада үүсэ хэлсэжэ, өөхэ мяха эдилсэһэн Санжа Лузанов, Санжа Рампилов (Цагадаевай дүтын хүнүүд) гэгшэд дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэхэ байха...

«Садахада сагаан хурьганай һүүл гашуун болодог» гэжэ арадай дунда хэлсэдэг. Энэ оньһон үгэ нүхэр Цагадаевайшье бүхы ябуулгануудта мүн лэ тудаха байна. Һайн үүсэ эдеэд байхада муу бэшээр амарха хэрэгтэй бшуу. Нүхэр Цагадаев холын Хара далайн эрье ошожо, бараг зоной амардаг ёһоор бэеэ сэнгүүлхые түхеэрбэ. Тэрэнэй тулада колхозойнгоо страховой фондын 90 пүүд аржагар шэниисэ миинтээр абажа, Улан-Удэ абаашажа худалдаад, бүхы мүнгыень баруун, зүүн кармануудтаа бүхөөр эбхэн хадагалба. Үшөө дээрэһээнь урдань колхоздо худалдаһан хуушан тэргэ ба жэбэтэй дробовик буугаа баһа дахин худалдажархёод, зэд садыень мүн лэ абаба. Зөөлэн вагон соо хүндэтэ түрүүлэгшын хайшан гээд һууһан тухай, Хара далайн эрьеэр ямар зэргээр сэнгэһэн тухай хэлээдшье яалайб. Харин нэгэтэ сэлмэг үдэр яаралтай гэгшын иимэ телеграмма хүрэжэ ерэбэ:

«Улан-Удэ, Кударын аймаг, Ждановай нэрэмжэтэ колхозой правлени.

Локомобилиин запасной частьнуудые абахын тулада онсо яаралтайгаар 1000 түхэриг эльгээгты. Цагадаев».

Колхозой правлениин зарим гэшүүд эльгээхэ дуратай, нүгөөдэ зариманиинь дурагүй байба. Теэд ерэһэн хойноо хашартай байха гэлсээд эриһэн мүнгыень ябуулба. Зүгөөр нүхэр Цагадаев мүнөө болотор частьнуудаашье асараагүй, мүнгөөшье тушаагаатүй. Колхозой шэнэ локомобиль эбдэршэһэн зандаа хэбтэһээр.

Олоной зөөриие эдижэ амташаһан Цагадаев бишыхан юумые тоохоёо болишонхой. Мүрынь гансa, мянган түхэригһөө доошо сэнтэй ябуулга хэхээ зогсоо. Курортһоо ерээд байхадаа «колхозой хэрэгээр Москвагаар ябааб» гэжэ шалтаад, командировочно гаргашануудай 1000 түхэриг һэнгэргүйхэнөөр үрэбхижэрхёо. Удаадань худөө ажахын нэгэ ехэ мэргэжэлтые гуйжа, колхозойнгоо агрогородой (?) проектын схемэ табюулааб гээд, баһа нэгэ 1000 түхэриг колхозой правлениһээ эридэг болонхой. Хэн мэргэжэлтын ямар проект зохёоһыень мэдэхэ хүн мүнөө дээрээ олдоногүй.

Эдэ бүхы харанхы ябуулгануудни ямар нэгэн сагта элирүүлэгдэхэ байха, өөрынгөө эзэлһэн һууриһаа заатагүй халихаб гэжэ нүхэр Цагадаев мэдэдэг юм. Эгээл тиимэһээ колхозойнгоо барилгын бригадын хэдэн хүнүүдэй хүсөөр «Баян Булак» колхозой территори дээрэ нэгэ һайн шэнэ гэр барюулба. Мүн энэ колхоздо хуули бусаар усадьбын газар эдлэжэ байна.

Эдэ бүгэдэһөө гадна, өөрынгөө ажал-ябуулгада нүхэр Цагадаев гарайнгаа хүсые нэгэтэбэшэ хэрэглэдэг. Хамнигадайн МТС-эй тракторна бригадын учётчик Н. Цыренжапов, колхознигууд Г. Очиров, Б. Банзаров, Н. Рампилов болон бусад тэрэнэй «адиста» оло дахин хүртөө. Үнгэржэ ерэхэдээ үндэр наһатай болоһон О. Батуев, Д. Бурантарова гэгшэдые энэ жэлэй июлиин 31-нэй үдэр хоолойһоонь бажууажа, толгойгоорнь тэргэ мүргүүлһэн байна.

Будүүн үнеэнэй нюрганда зоогдоһон гуур мэтээр колхозой зөөридэ ороһон, иимэ дошхон аашануудтай түрүүлэгшэ Цагадаевые «хүрөө, зогсо» гээд, гэмынь амасуулха саг тулаа.

Б. Михайлов,
Ч. Рыгзынов.

Колхознигуудай эрилтые хангахагүй

Хориин аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой правлени колхоз дээрэ медицинскэ пункт нээлгэхэ асуудалаар аймгүйсэдкомдо, тэрэнэй элүүрые хамгаалгын таһагта һүүлэй хэдэн жэлэй турша соо нэгэтэбэшэ хандаа юм. Теэд энэ асуудал мүнөө хүрэтэр шиидхэгдээгүй, тус колхоздо фельдшерскэ-медицинскэ пункт бии болгогдоогүй байһаар.

Тиимэһээ колхознигууд медицинскэ туһаламжын хэрэгтэй болоходо аймагай центр ошохо баатай боложо, ехэ сагаа барана. Мүн малажал дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан колхознигуудта медицинскэ туһаламжа үзүүлгэ аймаг дотор тон муугаар табигданхай. Врачууд гүүртэнүүд дээгүүр үсөөн ябана. Тэдэнэр арад зоной дунда медицинскэ болон санитарно-гэгээрэлэй темэнүүдээр лекцинүүдые орой уншанагүй.

Медицинскэ туһаламжын талаар колхознигуудай эрилтые хангажа, Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо фельдшерскэ пункт нээхэ тухай асуудалые һаяын сагта шиидхэхын түлөө аймгүйсэдкомой элүүрые хамгаалгын таһагые даагша нүхэр Шитов зохихо хэмжээ абаха ёһотой.

Ц. Дандаров.

ПВЗ-гэй КУЛЬТУРНА ГУЛАМТАНУУДААР

КУЛЬТУРЫН ОРДОНДО

Намар боложо, набша сэсэг хагршоо. Сад, скевернүүд соо хон н. Иимэ байхада хаана ошолбо? Үни бодолгото болохо юун хаб: Культурын ордондо ошо хэрэгтэй.

Тиин, зохидхоноор хубсалн хүбүүд, басагад нэгэ зүг лэн субажал, субажал байба. нэр Улан-Удын Ленинэй орден паровозо-вагонно заводой залуу дэлмэришэд ажалайнгаа үдэрэй лээр Культурынгаа ордондо ожо ябаһан байба. Радиорепродукторһаа хүгжэмэй абяан дунгина...

Удэшын 8 саг. Ордоной харалгын л соо найман зуу гаран залуушуул сугларанхай. Уданшьегүй президиумэй столой саанаһаа нэгэ н бодожо:

—Август һарада Бухарест городт болоһон залуушуулай Бүхэдэлхэйн IV фестивалиин дүндэ зорюулагдаһан вечерые нээһэн дээрэ тоо‑гооб,—гэжэ хэлэбэ.

Фестивалиин хүдэлмэри тухай лекци ВЛКСМ-эй Улан-Удын Железнодорожно райкомой секретарь нүхэр Б. Мельников уншаба. Лекциин һүүлээр IV фестивальда хабаадагшад тухай «Залуу бэлигтэн» гэжэ киножурнал болон участогай клубай уранһайханай самодеятельностиин хүсөөр концерт харуулагдаһан байна. Концертын һүүлээр залуушуул орой болотор сэнгэжэ наадаа. Иигэжэ ВЛКСМ-эй райкомой үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн залуушуулай вечер һонирхолтойгоор үнгэрөө.

Дээрэ дурсагдаһан вечертэл адли хэмжээ-ябуулганууд заводой Культурын ордондо ехэ хомор болодог. Тэрэнэй шалтагааниие Культурын ордоной директор нүхэр Демин иигэжэ тайлбарилна:

—Бидэнэр заводой профсоюзна комитедэй заабариин ёһоор ордоной харалгын зал соо һара бүриин 25 үдэртэнь кино харуулха ёһотойбди. Үлэһэн табан үдэртэнь лэ концерт табиха гү, али бусад хэмжээ-ябуулга эмхидхэхэ аргатай байнабди. Кино харуулгые яашье үсөөрүүлхэ аргамнайгүй, харалгын залһаа гадна тусхай киногой зал манда үгы. Энээн тухай түмэрзамшадай профсоюзай ЦК-да оло дахин бэшээ һэмди. Теэд зохихо харюу абанагүйбди.

Нүхэр Деминой мэдүүлһэнэй ёһоор ордоной харалгын зал һара соо оройдоо табан үдэрынь сүлөөтэй байха болоно. Гэхэ зуура, хэрбээ ордон соо ямар нэгэн суглаа, зүблөөн болохо болоо һаа, эдэ табан үдэрыншье хаһагдаха баатай болодог.

Эгээл иимэһээ Культурын ордон бүхы хүдэлмэреэ гол түлэб кино харуулгаар хизаарлана шахуу, гэбэшье, тус ордон өөрынгөө ажалябуулгые һайжаруулха арга боломжотой. Юуб гэхэдэ, тус ордоной саг үргэлжын аппарадта аяар хорёод хүн хүдэлмэрилнэ.

Ордоной дэргэдэ драматическа, хоровой, вокальна, хореографическа, танцевальна кружогууд бии. Духовой болон струнна оркестрнүүдээр, шухала хэрэгтэй хубсаһа болон хүгжэмэй инструментнүүдээр ордон бүрин хангагданхай. Тэрэшэлэн эдэ кружогуудые дүй дуршэлтэй, тусхай бэлэдхэлтэй хүнүүд хүтэлбэрилнэ. Уранһайханайнь хүтэлбэрилэгшэ нүхэр В. Хижняков театральна училищи дүүргэнхэй. Хореографическа кружогые балетмейстер нүхэр Соколов, драматическа кружогые артист Девитте хүтэлбэрилнэ.

Эдэ кружогууд һайнаар хүдэлмэрилхэ бүхы арга боломжотой байбашье, тэдэнээ хүсэд хэрэглэжэ үшөөл шаданагүй. ПВЗ-гэй инструментальна, кузнечнэ болон бусад цехүүдтэ уранһайханай самодеятельность бии юм. Теэд ордоной самодеятельностиин хүтэлбэрилэгшэд цехүүдтэхи коллективүүдтээ ямаршье туһаламжа үзүүлнэгүй, сугтаа хүдэлмэрилнэгүй. Гэхэ зуура, ордоной драматическа кружогто хүн хододоо дутамаг байдат. Кружогые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Девиттын эдэбхи багатайгаар хүдэлмэрилһэнһөө боложо, тэрэ кружотто наадаха дуратайшуул олдохоёо болишонхой. Тэрээнһээ боложо драматическа кружогой программань удаан саг соо шэнэлэгдэнэгүй. Духовой оркестрнь мүн лэ муугаар хүдэлмэрилнэ. Энэ оркестр зунай сагта паровозо-вагонно заводой культура ба амаралтын паркда түлөөһэтэйгөөр наадабашье, 5 минута наадаад лэ, 40—50 минута миин байдаг байһан юм.

Ордоной уранһайханай самодеятельностиин коллектив паровозо-вагонно заводой цехүүдтэ тон үсөөн ерэжэ, концерт харуулна, тэндэхи самодеятельностиин кружогуудай хүдэлмэридэ зохихо туһаламжа үзүүлнэгүй.

Паровозо-вагонно заводой Культурын ордон хүдэлмэреэ һайжаруулхын тула саашадаа һонирхолтой вечернүүдые олоор үнгэргэхэ, элдэб темэнүүдээр лекци уншалга эмхидхэхэ, уранһайханай самодеятельностиин коллективэй болон цехүүдэй самодеятельностиин коллективүүдэй хоорондо холбоо барисаа байгуулха, тэдэ коллективүүдтэ туһалха зэргэтэй.

БИБЛИОТЕКЭ СОО

ПВЗ-гэй профсоюзна библиотекын һаруул сэбэр зал соо үдэшэндөө заводой хүдэлмэришэд олоороо суглардаг. Тэдэнэр библиотекэдэ шэнэ газетэ болон журналнуудые харадаг, һони һонин номуудые уншадаг юм.

Эндэ мүнөө 32 мянга гаран номууд тоологдоно. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд уншагшадай дунда элдэб темэнүүдээр хөөрэлдөө хододоо үнгэргэдэг, хамтын уншалга, һони һонин темэнүүдээр лекци уншалга эмхидхэдэг байна. Энэ библиотекэ нүүдэл библиотекэнүүдые эмхидхэлгэдэнь заводой цехүүдтэ ехэ туһа хүргэнэ. Тиигэжэ мүнөө заводой цех бүхэндэ нүүдэл библиотекэ бии болгогдоо.

Тус библиотекэ «Мастерай мэргэжэл олохо зам» гэһэн Н. Курочкинай номоор уншагшадай конференци бэлэдхэжэ байна. Гэхэ зуура, мүнөө жэл эндэ уншагшадай оройдоо хоёр конференци үнгэргэгдөө. Саашадаа уншагшадай конференциие бэлэдхэл һайнтайгаар, саг үргэлжэ үнгэргэдэг байбал библиотекын уншагшад бүри олошорхо байна.

ЦЕХҮҮДЭЙ УЛААН БУЛАНГУУДТА

Хаана, ямар цехын улаан булан уужам, һаруул сэбэр, һайнаар түхеэрэгдэһэн байнаб, тэндэл хүдэлмэришэд обедэй забһарлалгын үедэ дуратайгаар ерэжэ, хүгжэм, лекци шатнадаг, газетэ, журналнуудые уншадаг байна. Тиимэ улаан булангууд үсөөн бэшэ юм. Тэдэнэй тоодо инструментальна. кузнечнэ, булад шудхалгын болон бусад цехүүдэй улаан булангуудые нэрлэжэ боломоор. Жэшээлхэдэ, инструментальна цехын хүдэлмэришэд обедэй забһарлалгын үедэ улаан булапдаа орожо газетэ, журналнуудые уншахаһаа гадна, шатар, даам наадаха арга боломжотой. Мүн эндэ нүүдэл библиотекэ, баян болон хүгжэмэй бусад инструментнүүд бии. Энэ цехын уранһайханай самодеятельность үнгэрэгшэ хабар болоһон районно харалга дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлһэн юм.

Гэхэ зуура, цехүүдэй бүхы улаан булангууд, дээрэ дурсагдаһан улаан булангуудтал адли хүдэлмэришэдэй дура татадаг гэхын аргагүй. Муугаар түхеэрэгдэһэн улаан булангуудта обедэй забһарлалгын үедэ хүдэлмэришэд орохошье дурагүй байдаг.

—Манай цех соо улаан булан бии нэрэтэй юм. Теэд забһарлалгын үедэ тэрээн соо нэгэшье хүн ородоггүй. Юуб гэхэдэ, тэндэ газетэ, журналшье, хүгжэмэй инструментшье байдаггүй, мүн муу түхеэрэлгэтэй. Манай цехын партийна, профсоюзна болон комсомольско организацинууд хүдэлмэришэдэй культурна эрилтэ хангаха тушаа анхарал хандуулнагүй. Цех соо душ байгуулха тухай асуудал аяар табан жэлэй саада тээ табигдаһан юм, гэбэшье, энэ асуудал мүнөөшье болотор шиидхэгдэнэгүй,—гэжэ цехын хүдэлмэришэд нүхэд А. И. Соболев, П. В. Маркин, В. П. Шунков гэгшэд мэдүүлнэ.

Паровозо-механическа, паровоз хабсаралгын цехүүдэй улаан булангуудта ороходо доторынь юушье үгы байдаг. Паровозо-механическа цехын улаан буланда байдаг багахан радиодинамика бухгалтеридэ табигдашанхай.

Котельнэ цехын улаан булан һайнаар түхеэрэгдэнхэй гэбэшье, хүдэлмэришэд обедэй забһарлалгын үедэ эндэ орожо газетэ уншаха аргагүй байдаг. Юундэб гэхэдэ, газетэнүүд суурагалаатай байдаг юм.

Заводской комитет болон цехүүдэй профсоюзна организацинууд улаан булангуудта али болохо туһаламжа үзүүлхэ ёһотой байгаа. Гэбэшье, үнэндөө ямаршье туһаламжа үзүүлнэгүй.

— Улаан буландаа нүүдэл библиотекэ байгуулха тухай манай комсомольско организаци цехын профорг нүхэр А. Кравчугта оло дахин хандаһан юм. Теэд, мүнөөшье болотор зохихо туһаламжа абанагүй. Мүнөө улаан буландамнай шатарһаа бэшэ юушье үгы, — гэжэ котельнэ цехын комсомольско организациин секретарь нүхэр Ф. Леонова мэдүүлнэ.

Заводой хүдэлмэришэдэй профсоюзна комитедэй муу хүдэлмэриие удаадахи баримтанууд дээрэһээшье хаража болохо байна.

Кузнечнэ цехын хүдэлмэришэд улаан булангаа һайнаар түхеэрхын тула заводой профсоюзна комитедтэ оло дахин хандажа, туһаламжа абажа ядахадаа өөһэдынгөө хүсөөр радиоло, биллиард худалдажа абаһан байна.

Заводой олонхи цехүүдэй улаан булангууд оройдоо нэгэ нэгэ экземпляр «Труд» газетэ абана, теэд, тэрэнь нэгэ һаа парторгын кабинет соо, үгышье һаа шкафта хаалгаатай байдаг. Улаан булангуудта газетэ олоор захиха гэһэн асуудалые профсоюзай хүдэлмэрилэгшэд дэмжэдэггүй, мүнгэ үгы гэһэн шалтаг урдаа баридаг байна.

* * *

Ажалшадай материальна болон культурна эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэнээр хангаха гэһэн парти, правительствын заабариие хүтэлбэри болгон, заводой партийна, комсомольско болон профсоюзна организацинууд дээрэ дурсагдаһан культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ бии байһан дутагдалнуудые дары усадхаха зэргэтэй.

И. БАЛЬДИРОВ.

Хитадай экономическа байгуулалтые амжалтатайгаар хүгжөөхэ шухала дүхэм нүхэсэл

„Цзинцзичжоубао" гэжэ китайска журнал советскэ туһаламжа тухай иигэжэ бэшэнэ

ПЕКИН, октябриин 8. (ТАСС). Хитад арадта Советскэ Союзай экономическа туһаламжа үзүүлдэг тухай статья «Цзинцзичжоубао» журнал толилбо.

Хитадай Арадай Республика экономическа байгуулалтын түрүүшынгээ табан жэлые, гэжэ статья соо хэлэгдэнэ, бэелүүлгэ мүнөө жэлдэ эхилбэ. Манай агууехэ союзник — Советскэ Союзай һайн һайхан туһаламжын ашаар энэ байгуулалта үргэн далайсатайгаар хүгжөөгдэжэ байна. 1959 он хүрэтэр 141 томо промышленна предприятинуудые бариха ба шэнэдхэн түхеэрхэ хэрэгтэнь Хитадта туһаламжа үзүүлхэ уялга Советскэ Правительство абаа.

Хитадай Арадай Республика СССР хоёрой хоорондохи худалдаа наймаанай хүгжэлтэ тухай журнал иигэжэ бэшэнэ. Хитад-советскэ худалдаа наймаанай хэлсээн хадаа хоёр талын тэгшэ эрхэтэй байха ба алиндаашье ашатай туһатай байха принципүүдтэ үндэһэлнэ. Хитад-советскэ худалдаа наймаанай хүгжэһэнэй ашаар Хитад болбол уласхоорондын рынок дээрэ наймаа хэлгые түргэнөөр ехэ болгожо байна.

Советскэ Союзай зүгһөө Хитадта техническэ туһаламжа үзүүлһэнэй ашаар, гэжэ журнал саашань бэшэнэ, Хитадай хүндэ промышленностиин олонхи предприятинуудай үйлэдбэрилгын хэмжээн, энэнэй урда тээхи үе соо туйлагдаһан эгээ ехэ хэмжээе ахин гараһан байна. Шэрэм ба булад хайлуулга бүхы районуудта проектын ёһоор хараалагдаһан нормонуудые үлүүлнэ. Гурбан жэлэй турша соо аньшаньска металлургическа комбинадай доменно пеэшэнгүүдэй ашагтай хэмжээн урдынхидаа орходоо 72 процентээр, мартеновскэ пеэшэнгүүдэй ашагтай талмай — 39 процентээр нэмэһэн байна. Советскэ мэргэжэлтэдэй туһаламжа үзүүлһэнэй ашаар Зүүн-Хойто Хитадтахи машино-бүтээлгын № 3 завод квартал бүридэ 50—100 станогуудые үлүү олоор гаргадаг боложо байна.

Предприятинуудые хүтэлбэрилхэ түрүү арга методүүдтэй бидэнние советскэ мэргэжэлтэдэй танилсуулһан ябадал тон ехэ удхашанартай гэжэ журнал үргэлжэлүүлэн бэшэнэ. Советскэ түрүү техникэ ба дүй дүршэл үргэнөөр шудалагдадаг ба Хитадай Арадай Республикада хүсэд һайнаар хэрэглэгдэдэг байна. Советскэ түрүү техникые хэрэглэдэг газарнуудта хүдэлмэринь тон шэнэ шэнжэ түхэлтэй болоһон байха юм. Жэшээлхэдэ, Хитадай чаньчуньска түмэр харгы дээрэ советскэ мэргэжэлтэд бидэндэ захиргаанай ба техническэ дүй дүршэл олгоһон ба 16.300 үлүүтэй хүдэлмэришэд ба албахаагшадые бэлэдхэжэ үгэһэн байна. Шоссейнэ харгынуудые заһаха ба һайнаар ашатлаха хэрэгтэнь советскэ мэргэжэлтэд Хитадта туһалаа. Энээнэй ашаар харгы заһабарилхадаа материалнуудайнгаа 20 үлүүтэй процентые алмажа шадаабди.

Уһан замай транспортын хүдэлмэрие һайжаруулгада, финанснуудай, мүнгэнэй эрьесын ба худалдаа наймаанай талаар, тэрэшэлэн хүдөө ажахын, модо тарилгын ба ирригациин талаар советскэ мэргэжэлтэд Хитадта ехэ туһаламжа үзүүлээ.

Хуайхэ мүрэнэй уһанай хэмжээе тааруулан хэрэглэлгэтэй, Цзинхо мүрэнэй уһые хажуу тээшэнь урадхуулгатай ба бусад газарнуудта гидротехническэ олон барилгануудые хэлгэтэй холбоотой шухала техническэ асуудалнууд советскэ мэргэжэлтэдэй туһаламжатайгаар шиидхэгдэһэн байха юм.

Шэнэ предприятинуудые бариха ба хуушануудыень шэнэдхэн байгуулха хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлхые хүсэжэ, Советскэ Правительство хадаа Советскэ Союзай предприятинуудта өөһэдынгөө мэргэжэлээр үйлэдбэриин техническэ практика гараха арга боломжо хитадай хүдэлмэришэд ба техникүүдтэ олгон, техническэ кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэнь али бүхы туһаламжа үзүүлнэ гэжэ журнал тэмдэглэнэ.

Хитадай экономическа байгуулалтада Советскэ Союзай үзүүлдэг туһаламжа социалистическэ гүрэнэй агууехэ интернационализм тухай, Хитад ба СССР-эй хоорондохи агууехэ хани барисаан ба харилсан туһалалсалга тухай гэршэлнэ гэжэ журнал бэшэнэ.

Чжоу Энь-лайн мэдүүлгэ тухай Хитадай хэблэл бэшэнэ

ШАНХАЙ, октябриин 9. (ТАСС). Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөө зарлаха тухай Франциин, Англиин ба США-гэй правительствонуудта Советскэ Правительствын эльгээһэн нотые Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Чжоу Энь-лайн һайшааһан мэдүүлгые шанхайска бүхы газетэнүүд энэ үдэр толилоо.

«Уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые багадхаха зам» гэжэ статья соогоо «Синьвэньжибао» газетэ иигэжэ бэшэнэ: Советскэ Союз хадаа уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые багадхахые эрмэлзэн энэ зорилгые туйлахын тулада бодото хэмжээнүүдые дурадхана гэжэ бултанда мэдээжэ. Гэхэ зуура, Советскэ Правительствын хүсэлэлые американска правительство ехээр буруушаадаг байна. Бүхы арсалдаата асуудалнуудые хэлсээ хэжэ шиидхэхые бүхы дэлхэйн арадуудай ехээр хүсэжэ байбашье, энээндэ олон тоото һаад түбэг США-гэй зонхилхы нюурнууд ушаруулдаг, уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые һүжэрөөжэл байдаг.

Советскэ Союзай ното, гэжэ статья соо хэлэгдэнэ, уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые багадхаха зүб зам заажа үгэнэ. Востогто хамаатай уласхоорондын ямаршье проблемые Хитадай Арадай Республикын хабаадалгагүйгөөр мүнөө шиидхэхэ аргагүй гэжэ бүхы үнэн бодолто хүнүүд һайн ойлгоно. Тиимэһээ Хитадай Арадай Республикые оруулалсан табан агууехэ гүрэнэй түлөөлэгшэдэй зүблөө зарлаха тухай Советскэ Союзай дурадхал тон шухала ба эгээл зохистой байна.

Советскэ Союзай дурадхалые хитад арадай бүрин һайшаажа, уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые багадхалгада зорюулагдаһан үрэ ехэтэй хэмжээ-ябуулга гэжэ тэрэниие хаража байһан тухай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Чжоу Энь-лайн мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Триестын сүлөөтэ территориие хубааха американо-английска түсэб

ВАШИНГТОН, октябриин 9. (ТАСС). Триестын Сүлөөтэ Территори тухай асуудалаар США-гэй ба Англиин правительствонуудай хамтын мэдүүлгые США-гэй гүрэнэй департамент үсэгэлдэр тунхаглаа. Триестын Сүлөөтэ Территориин «А» зоноһоо тэдэнэр өөһэдынгөө сэрэгүүдые гаргаад, тэрэ зоные Триест порт ба городые оруулалсан итальянска захиргаанда үгэбэ гэжэ США ба Англи мэдүүлнэ. «Б» зоно югославска сэрэгүүдээр эзэмдэгдэһэн зангаараа үлэхэ байна. «А» зоноһоо английска ба американска сэрэгүүдые гаргаха, тэндэ итальянска администраци байгуулха болзор мүнөөдөө тодорхойлогдоогүй. Италитай баталагдаһан эбэй договороор хараалагдаһан Триест тухай асуудал шиидхэлгые США-гэй ба Англиин правительствонууд оройдоошье тоогоогүй гэжэ тус документын удха дээрэһээ эли болоно.

ЛОНДОН, октябриин 9. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор Югослави хадаа «триестинскэ асуудалые нэгэн талаһаа шиидхэһэниие, Триестые, «А» зоные Италида дамжуулан үгэлгые» эсэргүүсэн буруушааһан ното Триестдэхи англо-американска командованида эльгээһэн байна.

Уругвайда забастовконууд болобо

МОНТЕВИДЕО, октябриин 9. (ТАСС). Уругвайн арһанай ба гуталай промышленностиин хүдэлмэришэд нэгэ үдэрэй забастовко хэжэ, салин хүлһэ дээшэлүүлхые ба хоротой предприятинуудта хүдэлмэрилхэ условинууд тухай хуулиие дүүргэхые эриһэн байна. «Хустисия» гэжэ газетын мэдээсэһэнэй ёһоор забастовкодо 5 мянга үлүүтэй хүн хабаадаа. Забастовкодо хабаадагшад парламентска талмай дээрэ митинг хэһэн байна.

Монтевидео городой портовой хүдэлмэришэд салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ хэжэ, үсэгэлдэр 24 часай забастовко соносхоо.

Корейдэхи репатриациин талаар комиссиин меморандум

ПЕКИН, октябриин 9. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондентын Кэсонһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэдэг репатриацилгын талаар комисси хадаа сэрэгэй пленэйхидэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхын тулада саг зуурын байрануудые дүрбэн үдэрэй турша соо барихые гү, али эдэ байрануудые корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай хүсөөр барихые зүбшөөхыень американска талаһаа үсэгэлдэрэйнгөө меморандум соо эриһэн байна.

Репатриацилгын талаар комисси, —гэжэ, меморандум соо хэлэгдэнэ, — ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха болзорые хороохо ябадалда хабаадалсахые хүсэнэгүй, ушарынь ООН-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командовани хадаа ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха һүүлшын болзорые һунаахые зүбшөөхэ аргагүй гэжэ тоолоно.

Сэрэгэй демаркационно линитэй параллельнээр индийскэ харуулай сэрэгүүдэй байһан районһоо баруун тээшэнь харгы заһахаһаа американецуудай арсаһан ябадал репатриацилгын талаар комиссиин хүдэлмэридэ нэмэлтэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулаа, индийскэ харуулай сэрэгүүдтэ өөһэдэйнгөө үүргые һайнаар дүүргэлгэдэ һаад ушаруулна гэжэ меморандум соо мүн лэ заагдана.

«ООН-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командовани барилгын шухала хүдэлмэринүүдые дүүргэхээр бэлэн гү, тэрэниие дүүргэхые хүсэнэ гү, гэжэ 1953 оной октябриин 14-нэй 9 час 00 минутада, үгы һаа энэ хүдэлмэриие корейскэ Арадай армиин ба Хитадай һайндуратанай хүсөөр дүүргэхые тэрэ зүбшөөнэ гү гэжэ» репатриацилгын талаар комисси мэдэхые хүсэнэ гэжэ меморандумай түгэсхэл дээрэ хэлэгдэнэ.

Лисынмановецуудай провокационно ябуулга

Корейн Центральна телеграфна агентствын мэдээсэл

ПХЕНЬЯН, октябриин 9. (ТАСС). Американска сэрэгэйхидээр тухирагдадаг лисынмановецууд Корейдэхи эблэрэлгые таһалдуулха зорилгоор провокационно ябуулгануудые хэжэ үргэлжэлһөөр. «Урда Корейдэ индийскэ сэрэгүүдэй байһанда эсэргүү демонстрацинуудые», лисынмановецуудай эмхидхэһэн тухай өөрынгөө тусхай корреспондентын мэдээсэлые Корейн Центральна телеграфна агентство (ЦТАК) мүнөөдэр тунхаглаа.

«Урда Корейдэ индийскэ сэрэгүүдэй байһанда эсэргүү демонстрацинууд» октябриин 6-да Урда Корейн бүхы районуудта лисынмановска засагаархидай заабаряар эмхидхэгдээ гэжэ ЦТАК-гэй мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Лисынмановецууд хадаа бүлэг хулигаануудые, бусад һэжэглэмээр этэгээдүүдые үйлсэнүүдтэ гаргаһан байгаа. Тэдэнь антииндийскэ лозунгнуудые хашхаралдаһан байха юм.

Франциин Национальна суглаан дээрэ

ПАРИЖ, октябриин 9. (ТАСС). Национальна суглаанай онсо сессиин үсэгэлдэрэй заседани дээрэ Ланьелиин правительствын социально-экономическа политика тухай үгэ хэлэлгэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Августовско забастовкодо хабаадагшад тушаа засагаархидай абаһан хэмжээнүүдые үгэ хэлэһэн депутадууд-коммунистнууд Мартин Рабатэ, Этьен Фажон, Ренар ба Бартелеми гэгшэд эрид буруушааһан байна. Тэдэнэр хадаа забастовко хэхэ эрхэ тухай хуулиие засагаархидай өөһэдэйнгөө ябуулгануудаар эбдэдэг байһан тухай хэдэн олон жэшээнүүдые харуулаа.

Этьен Фажон хадаа забастовко хэгшэдые хүдэлмэридэнь хүсөөр дуудуулжа гаргалгые буруушааһан ба забастовкодо хабаадагшад тушаа бүхы хэһээлтые болюулхые, тэрэшэлэн правительствын онсо декредүүдые болюулхые эриһэн байна.

Хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй салин хүлһэ дээшэлүүлжэ, промышленна хүдэлмэришэдэй салин хүлһэнэй минимумтэй адли найдабаритай салин тэдэндэ тогтоохо шухала байһан тухай коммунист Ренар мэдүүлһэн байна.

Правительственна политикые баруунай партинуудай зарим депутадууд буруушаажа үгэ хэлэһэн байна. Августовско забастовкын ехэ далайсатай байһан ябадал «удаан саг соо сугларһан зэбүүрхэлэй тэһэрэлгын», тэрэшэлэн Баруун Германиие зэбсэглэлгэтэй дашарамдуулан «доро дороо һанаагаа зоболгын» үрэ дүн болоно гэжэ депутат Форсиналь (радикалнуудай партида дүтэ байдаг) мэдүүлээ. Августовско забастовкын болоһон шалтагаан мүнөөшье усадхагдаагүй, тэрэ хадаа эб найрамдалай политикые правительствын ябуулдаг болотор үгы болохогүй гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Забастовкодо хабаадаһан хүдэлмэришэд тушаа правительствын зүгһөө хэһээлгэнүүдые хэрэглэһэн тушаа сэдьхэлээ зобожо байһан тухайгаа депутат-социалист Кутан хэлэһэн байна.

Правительствые толгойлогшо Ланьель Национальна суглаанай заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, өөрынгөө социально-экономическа политикые ороной «финансова байдалые һайжаруулха» интересүүдэй түлөө хэгдээ гэжэ сагааруулан зүбтүүлхые эрмэлзэһэн байна.

„Европейскэ арми" байгуулгые буруушаалга Францида болоно

ПАРИЖ, октябриин 9. (ТАСС). Боннско ба парижска хэлсээнүүдые ратификацилхые Франциин бүлэг нюурнуудай эрмэлзэдэг дээрэһээ олониитын дунда һанаагаа зоболго ба һэргылэлгэ ургана. Эдэ сэрэгэй хэлсээнүүдые баталха ябадалые эсэргүүсэн буруушааһан ехэ митинг Дранси (Сена департамент) городто октябриин 6-да болоо. Германска милитаризмые һэргээлгэдэ зорюулагдаһан хэлсээнүүдые ратификацилхыень буруушаажа голосовалхые митингдэ хабаадагшад баталан абаһан резолюци соогоо парламентын депутадуудһаа эриһэн байна.

Боннско ба парижска договорнуудые эсэргүүсэн буруушааха хүдэлөөндэ хабаадагшад Бордо городто, тэрэшэлэн суглаа үнгэргэжэ, һунгаһан делегацинь городой мэрэй орлогшотой уулзаһан байна. «Германиие зэбсэглэхые бид буруушаанаб, юуб гэхэдэ, ямаршье ушарта тэрэнэй хойшололгые бидэнэр эгээн түрүүлжэ үзэхэ байнабди» гэжэ мэрэй орлогшо делегадуудта мэдүүлһэн байна.

Дэлхэйн шэнэ дайнай аюулда дээдэ һургуулиин профессорнууд ба һургашанарай эсэргүүсэлгын хүдэлөөнэй национальна комитедэй ороной бүхы багшанарта хандаһан хандалгын текстые «Юманите» газетэ тунхаглаа. «...Европейскэ оборонительна сообщество, —гэжэ энэ документ соо хэлэгдэнэ, —саашадаа политическэ ба сэрэгэй талаар Германиин булюу байдал һэргээлгэ болоно. Тиимэһээ хахад зуун жэлэй турша соо дэлхэйе хоёр дахин хёморолдо хүргэһэн бүлэг нюурнууд Европые зонхилхо болоно...»

Хокайдодо японско сэрэгүүдэй маневрэ болоно

ШАНХАЙ, октябриин 9. (ТАСС). Японско радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор японско «Национальна аюулгүйн» корпусой частьнуудай намарай маневрэ Хокайдо арал дээрэ үсэгэлдэр эхилээ. Тэрээндэ 10 мянган хүн, 1 мянган автомашина, бронемашина ба танкнууд, тэрэшэлэн самолёдууд хабаадана.

Японидо байдаг американска, английска, филлипинскэ, таиландска ба хариин бусад гүрэнүүдэй сэрэгэй атташенүүд маневрэ дээрэ байлсаа.

Кенидэ террор болоно

ЛОНДОН, октябриин 8. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын Найробиһоо (Кени) мэдээсэһэнэй ёһоор засагаархидай негрнүүдтэ ээлжээтэ хашалга хэһээлгэ октябриин 8-да хэхэдэнь, Форт-Холл райондо 45 негр алагдаһан, 20 негр арестовалагдаһан байна.

Ирандахи байдал тушаа

ТЕГЕРАН, октябриин 9. (ТАСС). «Кейхан» гэжэ газетын мэдээсэһэнэй ёһоор Тегеранай сэрэгэй засагаархид октябриин 8-най үдэр 300 үлүүтэй хүниие арестовалаа.

Мүн лэ энэ газетын мэдээсэһэнэй ёһоор бүлэг студентнүүд университет шадараа үсэгэлдэр митинг хээ.

УЛАН-УДЫН ПИОНЕРНҮҮДЭЙ ОРДОНДО

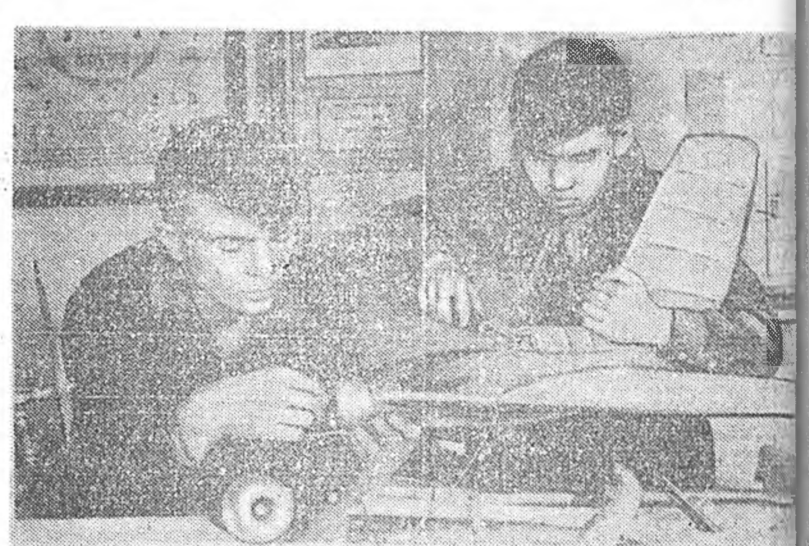

Урогуудай удаа... Улан-Удын һургуули бүхэнһөө Пионернүүдэй ордон тээшэ һурагшад олоороо ошоно.

Тэдэнэр эндэ түрүү хүдэлмэришэд ба колхозникуудтай, уранзохёолшод ба артистнартай, инженернүүд ба уранзураашадтай уулзадаг, мүн өөһэдынгөө дуратай кружогуудта хабаадалсадаг юм.

Мүнөө тэндэ мэргэжэл ехэтэй багшанарай хүтэлбэри доро 1500 шахуу һурагшад уранһайханай, техническэ ба бусад 25 кружогуудта һуралсажа байдаг.

Пионернүүдэй уужам һаруул ордондо ороходо «эб найрамдал» тухай дуунай ирагуу һайхан аялга дуулдана. Энэ хоровой кружок октябрьска һайндэрлэлгын концертдэ бэлэдхэл хэжэ байна.

Ондоо таһалга соо эдир шатаршадай кружок ээлжээтэ занятияа үнгэргэнэ. Эндэ абяа шэмээгүй. Шатаршад стол тойрон сугларaад, Юра Мясников Эдуард Хамаганов хоёрой хоорондо боложо байһан мүрысөө ехэ һонирхон харамаар.

Хоёрдохи дабхарта БМАССР-эй габьяата артист В. А. Закатов эдир артистнарые кукольна зүжэг табилгада һургана. Мүнөө энэ кружогойхид П. Маляревскиин «Чудесный клад» гэжэ зүжэг бэлдэжэ байна.

Авиомоделистнүүдэй круж[о]гой хүдэлмэрилдэг таһа[лга] ороходо элдэб янзын само[лё]дуудай македүүд уран бэр[х]түхеэрэлгээрээ танииe һони[рхуу]хуулна.

Иигэжэ столицын һурагша[д] сүлөөтэй сагаа ашатай ту[һа]тайгаар үнгэргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Авиамодели[ст]нүүдэй кружогой гэшүүд Вик[тор] Леонов ба Евгений Баторов гэгш[эд] «ниидэдэг дали» гэжэ реактив[н]а самолёдто мотор һуулгажа бай[на]. 2. Эдир баянистнууд занятияа [ү]гэргэжэ байна. 3. БМАССР-[эй] габьяата артист В. А. Закат[ов] хүүгэдтэй хамта кукольна зүж[эг] бэлэдхэжэ байна.

В. Шитиковэй фото-очер[к]

Швейцаридахи уласхоорондын шатарай турн[ир]

ЦЮРИХ, октябриин 9. (ТАСС). Дэлхэйн түрүү һуури эзэлхые хүсэгшэдэй шатарай турнирта үсэгэлдэр, октябриин 8-да хойшолуулагдаһан партинуудые үргэлжэлүүлэн наадалга болоо.

Саашадаа наадахада үрэ гарахагүй байһые мэдэхэдээ, Геллер Котовто, Штальберг, Кересто партияа үргэлжэлүүлэнгүйгөөр шүүгдээбди гэжэ мэдэрээ. Глигорич Авербахтай тэнсэһэн байна.

Бронштейн Сабо хоёрой партиие үргэлжэлэн наадалга ехэ һонирхолтой байба. Тус партиин хойшолуулагдахада Бронштейн позициин талаар булюу байдалтай байһан юм. Зүгөөр, Сабо хүбүү үлүүтэй байгаа. Советский гроссмейстер шадамар бэрхээр наадажа нүгөөдынгөө захын хүбүү шүүгээд байхадаа бэрсынгээ мүр дээрэ проходной хүбүүтэй боложо, тэрэнэй ашаар Сабые шүүһэн байна.

Сабо Глигорич хоёрой гано[...]лэ парти дүүргэгдээгүй үлэбэ[...] хэдэ венгерскэ гроссмейстер хүбүүтэй.

21-дэхи турай һүүлээр 20 [...] наадаад тус бүридөө 12,5 очк[о] болоһон Смыслов ба Решевский [...]рүүлжэ ябана. Бронштейн — Керес — 11,5 очкотойнууд.

Октябриин 9-дэ турнирта ама[р]тын үдэр болобо.

Октябриин 10-да 22-дохи тур [бо]лохо байна. Тэрээн дээрэ Най[дорф] Авербахтай, Тайманов Сабо[той], Глигорич Эйвэтэй, Бронш[тейн] Штальбергтэй, Решевский Б[оле]славскитай, Керес Котовтой, С[мыс]лов Геллертэй наадаха байна. [...]росян наадалгаһаа сүлөө үлэбэ.

Редакторай орл[огшо]
Д. Л. ЛОБСАНО[В]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора— 7-85, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства—10.17, пропаганды в переводов—6-84, культуры и быта, промышленности —4-52, мест. информации и писем—11.05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00649.

Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.